

از مجموعه پرسش و پاسخ‌های اعتقادی

۳

راه سعادت

مجموعه‌ای از دستورالعمل‌ها و نصایح اخلاقی و تربیتی

حضرت آیت الله العظمی روحانی (مد ظله العالی)

روحانی، محمد صادق، ۱۳۰۵ -
 راه سعادت: مجموعه‌ای از دستور العمل‌ها و نصایح اخلاقی و تربیتی /
 آیت الله العظمی سید محمد صادق روحانی . - قم: مهر امیرالمؤمنین علیه السلام، ۱۳۹۰
 ۱۵۲ ص.
 ISBN:978-964-159-146-7
 ۲۵۰۰۰ ریال:
 فهرست‌نویسی براساس اطلاعات فیبا.
 کتابنامه: به صورت زیرنویس.
 ۱. اخلاق اسلامی. ۲. خودسازی (اسلام). ۳. اخلاق اجتماعی - جنبه‌های
 مذهبی - اسلام. الف. عنوان.
 ۲ ر ۹ / ۸ / ۲۴۷ BP
 ۲۹۷ / ۶۱
 ر ۷۸۱
 ۱۳۹۰

انتشارات مهر امیرالمؤمنین

نام کتاب: راه سعادت
 نام مؤلف: حضرت آیت الله العظمی روحانی (مد ظله العالی)
 ناشر: مهر امیرالمؤمنین علیه السلام
 نوبت چاپ: اول / تابستان ۱۳۹۰
 چاپخانه: شریعت
 شمارگان: ۲۰۰۰
 قیمت: ۲۵۰۰ تومان
 شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۱۵۹-۱۴۶-۷

مرکز پخش: قم - خیابان صفائیه - کوچه ۲۸ - پلاک ۱۴۹
 تلفن: ۷۷۴۶۵۴۶ تلفکس: ۷۸۳۸۰۵۳ همراه ۰۹۱۲۲۷۵۲۰۲۹

فهرست

مقدمه ۱۵

فصل اول: مسائل اخلاقی

- بزرگ ترین مدرسه اخلاقی ۱۹
- تعصب ممدوح و مذموم ۱۹
- منظور از رضایت به قضا و قدر الهی ۲۰
- منظور از مدارا با مردم و دوستی با آنها ۲۰
- غرور ممدوح برای زن ۲۱
- مرز شوخی حلال و حرام ۲۲
- آداب سؤال و نحوه آن ۲۲
- رهایی از خلق و خوی کینه و حسادت ۲۳
- روابط بر اساس مصلحت ۲۴
- درمان ترس و ضعف قلب ۲۵

- افتخار به حسب و نسب..... ۲۶
- رویارویی با تهاجم فرهنگی..... ۲۶
- دیدن فیلم های عاشقانه..... ۲۷
- رهایی از نگاه حرام..... ۲۸
- رهایی از شهوات جنسی..... ۳۰
- کفاره شوخی با زنان و دختران..... ۳۰
- دیدن فیلم حرام بدون شهوت..... ۳۱
- بهترین کارها در اوقات فراغت..... ۳۲
- توصیه به جوانان..... ۳۲
- نصیحتی مفید برای خانواده در دنیا و آخرت..... ۳۴
- وظیفه پدر و مادر در تربیت نسل های آینده..... ۳۴
- راه مقابله با تهاجم فرهنگی..... ۳۷
- راه طهارت قلب برای نماز..... ۳۷
- راهنمایی در سیر و سلوک..... ۳۷
- رهایی از ضعف نفس در انجام فرائض..... ۳۸

فصل دوم: خودسازی و مسائل معنوی

- راه شناخت نفس..... ۴۱
- تطهیر روح به شیوه ای متفاوت با شیوه اهل بیت علیهم السلام..... ۴۱
- بهترین راه خودسازی..... ۴۲

- بهترین راه تهذیب نفس ۴۲
- راه صعود از پله‌های معنوی ۴۳
- ارتباط با خدا، راه آرامش قلبی ۴۳
- طریق عملی تقوای الهی ۴۴
- فایده توسل به خداوند ۴۴
- حقیقت استعاذه ۴۵
- بجا آوردن حق حمد خداوند ۴۵
- تأثیر حمد در روحیه انسان ۴۶
- حمد لسانی و عملی ۴۶
- طریقه خشوع در نماز ۴۷
- نحوه تمرکز در نماز ۴۷
- توجه به اهل بیت علیهم‌السلام در نماز به جای توجه به خداوند ۴۸
- جواز شفاخواستن از حضرت فاطمه علیها‌السلام ۴۹
- لذت معنوی عبادت ۵۰
- معنای صفا و پاکی در عبادات ۵۱
- راه دستیابی به فیض الهی ۵۱
- فایده نماز شب ۵۲
- کراهت خواب بعد از نماز صبح ۵۳
- راه رهایی از غفلت ۵۳
- کوتاه‌ترین و عمیق‌ترین راه توبه ۵۴

- سریع ترین راه توبه و استغفار..... ۵۵
- اطمینان از رضایت خداوند..... ۵۵
- راه توفیق بر ترک معاصی..... ۵۶
- توبه از رفتارهای گذشته..... ۵۶
- راه بازداشتن خود از معاصی..... ۵۷
- نحوه ادامه راه به سوی خدا بعد از توبه..... ۵۸
- راه دفع وسوسه..... ۵۸
- مؤثرترین امر در وسواس..... ۵۹
- احساس گناه از افکار بد..... ۶۰
- تصورات نامناسب درباره اهل بیت علیهم السلام..... ۶۱
- شک در معاد..... ۶۲
- عذاب از شک زیاد..... ۶۳
- نگرانی از آینده..... ۶۴
- دعا جهت ممانعت از ارتکاب گناه..... ۶۴
- نورانیت قلب و روح..... ۶۵
- خشوع در دعا..... ۶۵
- دعا جهت مداومت بر آن..... ۶۶
- نحوه خواندن نماز شب..... ۶۶
- راه تکراری نشدن عبادات..... ۶۷
- بهترین نحوه زیارت امامان علیهم السلام..... ۶۸

فصل سوم: رفتارهای فردی و اجتماعی

- اعتیاد به استخاره ۷۱
- استخاره در مسائل شرعی ۷۲
- شروط استخاره با قرآن ۷۳
- استخاره بیش از یک بار برای یک موضوع ۷۳
- تعطیلی عقول به واسطه استخاره ۷۳
- شادی در شب‌های شهادت ائمه علیهم‌السلام ۷۷
- ضابطه صله رحم ۷۸
- صله رحم در حدّ تماس تلفنی ۷۸
- حدود عاق والدین شدن ۷۹
- رفتار با پدر بد اخلاق ۷۹
- رفتار با مادر در صورت هم‌مذهب نبودن ۸۰
- اهدای زیارات به والدین ۸۱
- بهتر شدن رابطه با خانواده ۸۲
- مرز دوستی مسلمان با غیر مسلمان ۸۲
- تکلیف مؤمن در کشورهای غربی ۸۳
- رفتار با همسایه سنی مذهب ۸۴
- همزیستی با غیرهم‌کیش ۸۴
- اصول آشنانمودن کفار با اسلام ۸۶
- نصیحت به خانواده‌هایی که در غربت زندگی می‌کنند ۸۷

- بهترین راه‌ها برای هدایت زنان بی‌حجاب ۸۸

فصل چهارم: مسائل تربیتی

- ویژگی‌های نظام تربیتی اسلام ۹۳
- ویژگی‌های نظام خانوادگی در اسلام ۹۴
- سوره مبارکه نور، سوره خانواده طاهر ۹۵
- نام‌گذاری فرزندان به نام‌های غربی ۹۶

فصل پنجم: اذکار و اوراد و ختم‌ها

- اسرار ارقام و جدول‌های دعا ۱۰۱
- اوراد و ختم‌های روزانه ۱۰۱
- فواید ذکر یونسیه ۱۰۲
- اوراد روزانه به منظور رسیدن به کمال ۱۰۲
- برترین اذکار ۱۰۳
- تأثیر یک دعا برای چند حاجت ۱۰۳
- ثواب تسبیح خدا در بازار ۱۰۳
- اوقات استجاب دعا ۱۰۴
- طریقه توسل به امام رضا علیه السلام ۱۰۵
- دفع نحوست ۱۰۶

فصل ششم: ازدواج

- دعا برای تعجیل امر ازدواج..... ۱۰۹
- دعا برای گشایش بخت دختر..... ۱۰۹
- علت مستجاب نشدن دعا در ازدواج..... ۱۱۰
- دعا برای همسر با تقوا نصیب انسان شدن..... ۱۱۱
- دعا برای طلب ذریه..... ۱۱۱
- اثر سازنده ختم «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى فَاطِمَةَ عَلِيٍّ...»..... ۱۱۲
- نصیحت در مورد همسران و جوانان..... ۱۱۳
- نصیحت در مورد همسران..... ۱۱۴
- ازدواج در محرم و صفر..... ۱۱۶
- طلب فرزند با وجود مشکل جسمی..... ۱۱۷
- صحت و سقم حدیث درباره ممنوعیت خوردن برخی خوراکی‌های زنان باردار..... ۱۱۷

فصل هفتم: برآورده شدن حوائج و افزایش رزق

- دعا برای برآورده شدن حوائج..... ۱۲۱
- دعای مؤثر برای برآورده شدن حوائج..... ۱۲۲
- دعایی برای برآورده شدن حاجات..... ۱۲۲
- دستورالعمل جهت ادای قرض..... ۱۲۳

- ۱۲۳ دعا برای بحران‌های مادی.
- ۱۲۴ ادعیه جلب روزی.
- ۱۲۶ زمان خواندن سوره واقعه برای توسعه رزق.

فصل هشتم: حرز، تعویذات، سنگ‌ها

- ۱۲۹ دوام عافیت سلامتی.
- ۱۲۹ دفع چشم‌زخم.
- ۱۳۰ رهایی از شر حاسدان.
- ۱۳۱ رفع چشم‌زخم.
- ۱۳۱ دفع وسوسه.
- ۱۳۲ عقیق و از بین بردن فقر و نفاق.
- ۱۳۲ حکم استفاده از مهره.
- ۱۳۳ خبر از امور غیب به واسطه قرآن.
- ۱۳۴ رواج سحر و جادو در میان مردم.
- ۱۳۵ اقسام سحر.

فصل نهم: موارد دیگر

- ۱۳۹ تقویت دید.
- ۱۳۹ برترین اعمال در آخرین ساعت روز جمعه.

- برتری تسبیح حضرت فاطمه زهرا علیها السلام بر نافله ۱۳۹
- نظر در مورد مسجد جمکران ۱۴۱
- راه نزدیک شدن به حضرت مهدی (عج) ۱۴۱
- معرفی سایت‌ها و آشنایی با آثار آیت الله العظمی روحانی ۱۴۳

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمه

الحمد لله رب العالمين وصلّى الله على محمّد و آله الطاهرين واللعن الدائم على أعدائهم أجمعين أبد الآبدين.

* امروزه علوم در کنار رشد همه جانبه بشر به سوی تمدن و بالندگی فکری، در حال تکامل هستند. این مسأله، نه تنها مذهب را تحت الشعاع خویش قرار نداده بلکه موجب شده است تا نسل جوان، به دنبال روحیه کاوش گر و خداجوی خویش، بخواهند هر چه بیشتر بیسند و در سایه رسیدن به پاسخ سوالات دینی خود، روح جستجوگر خود را سیراب کنند.

در عصر کنونی، کتاب های بسیاری در این مسیر نگاشته و به زیور طبع آراسته شده است، اما با توجه به اشتغالات فراوان، کمتر اتفاق می افتد مراجع معظم تقلید، قلم به دست گرفته و به جزئی ترین پرسش ها و ابهامات پاسخ دهند؛ مسأله پسندیده ای که از امتیازات مجموعه مجلدات پاسخ به استفتائات اخلاقی و اعتقادی حضرت آیت الله العظمی روحانی (دامت برکاته) به شمار می رود.

* معظم له در سال های اخیر، تمامی سؤالات شرعی و اعتقادی و اخلاقی دریافتی را شخصا بررسی و پاسخ داده اند که به تدریج در حال

آماده‌سازی و تدوین جهت چاپ به زبان‌های مختلف می‌باشد. از این مجموعه پرسش و پاسخ‌ها، تاکنون هفت جلد استفتائات شرعی به زبان فارسی و سه جلد استفتائات شرعی و اعتقادی به زبان عربی منتشر شده است؛ که با توجه به کثرت استفتائات اعتقادی و اخلاقی، و تنوع موضوعی آنها، بر آن شدیم تا ضمن دسته‌بندی پرسش‌ها، جهت سهولت استفاده مخاطبین، به‌ویژه جوانان عزیز، آنها را در مجلدات جداگانه‌ای منتشر نماییم که تاکنون دو جلد آن تحت عناوین فضائل و مصائب حضرت زهراء علیها السلام و عاشورا و قیام امام حسین علیه السلام به چاپ رسیده است و کتاب حاضر، سومین جلد آن می‌باشد.

* نظر به اینکه سؤالات از سوی اقشار مختلف و با بیان‌های متفاوت، مطرح شده است، نیاز به یکسان‌سازی و تغییر جمله‌بندی در آنها دیده می‌شد که این مهم، در ویرایش مجموعه لحاظ شده است.

* نکته قابل ذکر دیگر اینکه، از آنجا که بسیاری از پرسش و پاسخ‌ها به زبان عربی بوده است، دفتر استفتائات با کسب اجازه از معظم‌له اقدام به ترجمه آنها به فارسی نموده و منابع آیات و روایات شریفه را نیز به متن اضافه کرده است.

* در پایان لازم است از زحمات و تلاش‌های خالصانه جناب حجت الاسلام والمسلمین آقای ضیاء الخباز که در آماده‌سازی این کتاب نهایت همکاری را داشته‌اند، قدردانی نماییم.

دفتر استفتائات حضرت آیت الله العظمی روحانی

فصل اول

مسائل اخلاقی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

○ بزرگ‌ترین مدرسه اخلاقی

س ۱: بزرگ‌ترین مدرسه اخلاقی کدام است؟

ج: باسْمِ حَلَّتِ اسْمَاءُ

بزرگ‌ترین مدرسه اخلاقی، آیات قرآن کریم، روایات ائمه معصومین علیهم‌السلام و ادعیه شریفه ایشان مانند ادعیه توبه و مکارم‌الاخلاق و سایر ادعیه صحیفه سجادیه می‌باشد.

○ تعصب ممدوح و مذموم

س ۲: آیا تعصبی که در روایات ذکر شده، ممدوح است یا مذموم؟
معنای آن چیست؟

ج: باسْمِ حَلَّتِ اسْمَاءُ

منظور از تعصب، معنای عرفی آن، یعنی صلابت در موضع و غیرت و تعصب در دفاع است؛ و این معنا اگر در راه حق باشد جزء امور ممدوح است، همان‌طور که امیرالمؤمنین علیه‌السلام در سخن خود بدان اشاره کرده و فرموده است: «اگر برای یاری حق و دادرسی به ستم‌دیده ناگزیر از تعصب هستید، تعصب ورزید».^(۱)

۱. إِنْ كُنْتُمْ لَا مَحَالَةَ مُتَعَصِّبِينَ فَتَعَصَّبُوا لِنُصْرَةِ الْحَقِّ؛ عیون الحکم والمواعظ، ص ۶۳.

و اگر در این مسیر نباشد، جزء امور مذموم است، همان‌گونه که امام زین‌العابدین علیه السلام در سخن خود بدان اشاره کرده و فرموده است: «عصبیتی که دارنده آن گناه کار است، آن است که کسی بدکاران قوم خویش را برتر از نیکان قوم دیگر بداند یا اینکه قوم خود را در ظلم به دیگران یاری نماید».^(۱)

○ منظور از رضایت به قضا و قدر الهی

س ۳: رضایت یکی از مسائلی است که در احادیث اسلامی به آن توجه و تشویق شده است. آیا این رضایت، به معنای از بین بردن سرزندگی، فعالیت، کارآیی، اختراع و تحول و به معنای پذیرش شکست و ناکامی به بهانه قضا و قدر الهی، است؟

ج: باسْمِ حَلَّتِ اسْمَاءُ

مراد از راضی بودن در مقابل قضا و قدر الهی؛ آن است که انسان بعد از آن‌که تمام تلاش خود را برای دستیابی به آن‌چه دست‌یافتنی است، انجام داد، از نتیجه‌ای که به دست می‌آورد، راضی باشد؛ و منظور این نیست که بدون کم‌ترین تلاش در جهت تغییر چیزی، به آن رضایت دهیم.

○ منظور از مدارا با مردم و دوستی با آن‌ها

س ۴: اگر از کسی متنفر باشم و کینه‌اش را در دل داشته باشم، اما خلاف آن را اظهار کنم، گویی او را دوست دارم و او بهترین دوستان من است،

۱. الْعَصَبِيَّةُ الَّتِي يَأْتُمُ عَلَيْهَا صَاحِبُهَا، أَنْ يَرَى الرَّجُلُ شَرَّ قَوْمِهِ خَيْرًا مِنْ خَيْرِ قَوْمِ آخَرِينَ، وَ لَيْسَ مِنَ الْعَصَبِيَّةِ أَنْ يُحِبُّ الرَّجُلُ قَوْمَهُ، وَ لَكِنْ مِنَ الْعَصَبِيَّةِ أَنْ يُعَيِّنَ قَوْمَهُ عَلَى الظُّلْمِ؛ اصول کافی،

آیا این رفتار، نفاق اجتماعی محسوب می‌شود یا مصداق این سخن ائمه علیهم‌السلام است که: «مدارای با مردم نصف ایمان است»،^(۱) و «دوستی با مردم، نیمی از عقل است»؟^(۲)

ج: باسببیت اسما

منظور از مدارای با مردم و یا دوستی با ایشان، نرمی و حسن صحبت با آنها، و تحمل اذیت ایشان بدون نیاز به انجام برخی محذورات مانند دروغ و نیرنگ است.

○ غرور ممدوح برای زن

س ۵: در یکی از سخنان امام علی علیه‌السلام، غرور برای زن ممدوح شمرده شده است، اگر غرور به معنای کبر باشد و کبر صفت سیئه است چه اندازه غرور برای زن جایز است تا به حد کبر حرام نرسد؟

ج: باسببیت اسما

مراد از غروری که برای زن ممدوح شمرده می‌شود، غرور او نسبت به مرد نامحرم است که موجب می‌شود او خود را در اختیار نامحرم قرار ندهد. همان‌طور که به صراحت در پایان کلام امام علی علیه‌السلام آمده است: «بهترین خصلت‌های زنان، بدترین خصلت‌های مردان است: غرور...؛ زیرا زن هرگاه مغرور باشد خودش را در اختیار (نامحرم) نمی‌گذارد».^(۳) با این سخن،

۱. مُدَارَاةُ النَّاسِ نِصْفُ الْإِيمَانِ؛ اصول کافی، ج ۲، ص ۱۱۷.

۲. التَّوَدُّدُ إِلَى النَّاسِ نِصْفُ الْعُقُلِ؛ اصول کافی، ج ۲، ص ۶۴۳؛ وسائل الشیعه، ج ۱۲، ص ۵۲.

۳. نهج البلاغه، خطبه ۴، ص ۵۲.

دلیل پسندیده بودن این نوع غرور روشن می شود.

○ مرز شوخی حلال و حرام

س ۶: آیا شوخی، حرام و حلال دارد؟ به فرض این گونه باشد، مرز میان شوخی حرام و حلال کجاست؟

ج: باسمِ حَلَّتِ اسْمَاءُ

سخنی که در مقام شوخی و مزاح گفته می شود بر دو نوع است: اول: آن چه به قصد خبر دادن از امری است، و انگیزه آن شوخی است نه جدی بودن؛ مثل این که به شوخی می گوید: «پدرت از سفر آمد». بی تردید این نوع خبر اگر مخالف واقع باشد دروغ است، و تمام ادله دال بر حرمت دروغ، به حرمت این نوع خبر نیز دلالت می کند.

دوم: آن چه به قصد خبر دادن نیست، بلکه قصد دارد معنایی را با کلمات ایجاد نماید - به گونه ای که حتی به واسطه قرائن، ظهور در انشاء داشته باشد و انگیزه او شوخی است؛ مانند این که مرد ترسویی را مخاطب قرار داده و به او می گوید: «ای شجاع» یا «ای شیر». این نوع شوخی مانند نوع اول نیست، به همین دلیل به کذب و صدق متصف نشده و ادله حرمت کذب شامل آن نمی گردد؛ لذا مقتضای اصل، حلیت و جواز است.

○ آداب سؤال و نحوه آن

س ۷: آداب سؤال چیست؟ و نحوه آن چگونه است؟

ج: باسمِ حَلَّتِ اسْمَاءُ

آداب سؤال، بسیار است، و در روایات معصومین علیهم السلام

وارد شده است تنها به چند مورد اشاره می‌کنیم:

الف: رسول خدا ﷺ فرموده است: «پرسش نیکو، نیمی از دانش است»^(۱).

ب: امام علی علیه السلام فرموده است: «آن چه را که برای تو مهم است بپرس و آن چه را که برای تو اهمیتی ندارد ترک کن»^(۲).

ج: امام صادق علیه السلام فرموده است: «برای فهم سؤال سؤال کن نه برای آزار دادن»^(۳).

○ رهایی از خلق و خوی کینه و حسادت

س ۸: من دارای دو خلق و خو هستم؛ کینه و حسادت، خوبی و ایمان؛ همیشه اول کینه و حسادت پیروز می‌شود اما شاید بیش‌تر از ده ثانیه هم طول نکشد و بعد خلق و خوی دوم برنده می‌شود. مثلاً به محض این‌که می‌بینم یا می‌شنوم یکی از دوستان یا نزدیکانم یا هر کسی که او را می‌شناسم ازدواج کرده، پیشرفت کرده، بچه‌دار شده و یا اتفاق خوبی برایش افتاده است خوی اول به من غلبه می‌کند و عنان افکارم را به دست می‌گیرد اما بعد از چند ثانیه، خوی دوم غالب می‌شود و دعا می‌کنم که بیش‌تر از آن را به دست بیاورد. چگونه می‌توانم از کینه و حسادت خلاص شوم؟

ج: با سه طهارت اسما

وقتی خدا نعمتی به برادرت عطا می‌کند دو حالت دارد:

۱. حُسْنُ السُّؤَالِ نِصْفُ الْعِلْمِ؛ بحارالانوار، ج ۱، ص ۲۲۴.
۲. سَلْ عَمَّا يُغْنِيكَ وَدَعْ مَا لَا يُغْنِيكَ؛ علل الشرائع، ج ۱، ص ۶۴.
۳. سَلْ تَفَقُّهًا وَلَا تَسْأَلْ تَعَنُّتًا؛ اصول کافی، ج ۶، ص ۳۸۱.

الف: از آن نعمت بیزار هستی و دوست داری آن نعمت از بین برود؛ به این حالت حسادت می‌گویند.

ب: دوست نداری آن نعمت از بین برود، اما برای خودت هم مثل آن نعمت را می‌خواهی؛ به این حالت غبطه می‌گویند. حسادتی که از آن نهی شده، شکل اول است و در حالت دوم، اشکالی وجود ندارد، بلکه چه بسا خوب و مطلوب باشد. حسد، علل زیادی دارد که به اختصار در هفت مورد می‌گنجد: دشمنی، خودبینی، تکبر، تعجب، ترس از دست رفتن اهداف مطلوب، حب ریاست، خباثت نفس و بخل نفس.

حسد یکی از بیماری‌های عظیم قلب است و تنها راه درمان چنین بیماری‌هایی علم و عمل است. برای درمان حسادت باید بدانید که حسادت در واقع برای دین و دنیای شما ضرر دارد و نه تنها برای آن کسی که مورد حسادت قرار گرفته، هیچ ضرری ندارد بلکه در دین و دنیای خود نیز از آن بهره می‌برد. اگر با بصیرت به این مطلب دقت کنید، دیگر دشمن خودتان و دوست دشمنان نخواهید بود و حسادت حتماً از شما جدا می‌شود.

○ روابط بر اساس مصلحت

س ۹: اگر تمام روابط فردی، اجتماعی و فرهنگی زندگی من بخاطر منفعت شخصی خودم باشد، به این معنا که استراتژی من صددرصد سودجویانه باشد و منفعت و مادیت محور زندگی من قرار گرفته باشد، به گونه‌ای که من تنها در صورتی به زیارت می‌روم یا با کسی دوست می‌شوم

و یا به دیگران سود می‌رسانم که برایم نفع داشته باشد، و کاری که برایم فایده نداشته باشد انجام نمی‌دهم؛ آیا این دورویی است؟ آیا من باید همه روابط اجتماعی و خانوادگی‌ام را طبق اصول الهی و نیت خالص انجام بدهم؟

ج: باسْمِ حَلَّتِ اسْمَاءُ

بهتر است که انسان مؤمن شأن خود را بالاتر از این رابطه مصلحتی بداند تا رابطه او با برادران مؤمنش رابطه‌ای باشد که از علاقه به خداوند ناشی شده باشد. در حدیث معتبر ابن محبوب از امام صادق ع آمده است: «هر که برای خدا دوست داشته باشد و برای خدا دشمن داشته باشد و در راه خدا عطا و منع کند، از کسانی است که ایمانش کامل است».^(۱) این مضمون در روایات بسیار دیگری نیز نقل شده است.

○ درمان ترس و ضعف قلب

س ۱۰: مشکل من ترس، هراس و ضعف قلب است. چه سوره‌ها و اذکاری این مشکل مرا برطرف می‌کند؟

ج: باسْمِ حَلَّتِ اسْمَاءُ

می‌توانید به برخی کتب مخصوص این امور مانند کتاب «طب الائمه ع» از عبدالله شبر رجوع نمایید. او بسیاری از روایات مفید در این زمینه را گردآوری کرده است. مانند این سخن امام صادق ع که فرموده‌اند: «دوست دارم که مؤمن

۱. مَنْ أَحَبَّ لِلَّهِ وَأَبْغَضَ لِلَّهِ وَأَعْطَى لِلَّهِ وَكَمَنَ لِلَّهِ فَهُوَ مِمَّنْ كَمَّلَ إِيمَانَهُ؛ محاسن، ج ۱، ص ۲۶۳.

نگین انگشترش از پنج چیز باشد: یاقوت... و فیروزه؛ که مایه مسرت خاطر زنان و مردان مؤمن می‌شود، و نور چشم را تقویت می‌کند، و سینه را گشاده می‌گرداند، و قوت قلب را زیاد می‌کند»^(۱).

○ افتخار به حسب و نسب

س ۱۱: حکم افتخار به حسب و نسب چیست؟ مخصوصاً در جنگ، آن چنان که شیوه جنگجویان بوده است؟

ج: باسب طبت اسماء

تفاخر حرام فی نفسه عبارت است از: اظهار فخر از حیث حسب و نسب با هدف اثبات فضیلت خود و فروریختن شأن دیگران، و این مطلب، در حال جنگ و غیرجنگ تفاوتی ندارد. اگر کسی رجزخوانی های جنگجویان را مطالعه کند، متوجه می‌شود که تفاخر آنان به حسب و نسب، بخاطر ترساندن دشمن است، نه بخاطر این که برتری خودشان را اثبات کنند.

○ رویارویی با تهاجم فرهنگی

س ۱۲: امروزه ارزش های اخلاقی و دینی، از طرق مختلف و با عناوین

۱. یاقوت که از همه فاخرتر است؛ عقیق که از هر نگین دیگر برای خدا و ما خالصانه تر است؛ فیروزه که مایه مسرت خاطر زنان و مردان مؤمن می‌شود و نور چشم را تقویت می‌کند و سینه را گشاده می‌سازد و بر نیروی دل می‌افزاید؛ آهن چینی هر چند خودم خوش نمی‌دارم که مرتب از آن به دست کنم ولی هنگام رویارویی با مردم شرور از به دست کردن آن بدم نمی‌آید که شر و غضب آنان را خاموش کند، ولی همراه داشتن آن را دوست می‌دارم، برای این که دیوان سرکش را پراکنده می‌کند؛ و سنگ‌ها و دُرهای سپید ناحیه نجف؛ تهذیب الأحکام، ج ۶، ص ۳۷.

متفاوت در معرض هجوم قرار گرفته است، تا آنجا که متدینین در خانه‌های خود احساس غربت می‌کنند، چه نصیحتی برای برخورد با این هجوم دارید؟

ج: باسْمِ حَلَبَتِ اسْمَاءَ

در چنین شرایط سختی مؤمن باید این سخن پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ را به یاد آورد که فرمودند: «اسلام غریب آغاز شد، و به همان غربتی که از آن آغاز شده بود برمی‌گردد، پس خوشا به حال غریبان. گفتند: یا رسول الله، غریبان چه کسانی هستند؟ فرمودند: کسانی که صالح هستند زمانی که مردم فاسد شدند»^(۱)؛ تا بداند غربتی که در آن زندگی می‌کند و آن را حتی میان خانواده‌اش احساس می‌نماید، غربتی ستایش شده است، تا قدرت و صلابت او را افزایش دهد.

○ دیدن فیلم‌های عاشقانه

س ۱۳: دیدن سریال‌ها و فیلم‌های عاشقانه چه حکمی دارد؟ یا آنهایی که ترویج‌کننده فرهنگ‌های غیر اسلامی هستند؟ آیا پدران می‌توانند به فرزندان‌شان اجازه بدهند چنین فیلم‌هایی را ببینند؟

ج: باسْمِ حَلَبَتِ اسْمَاءَ

مشاهده هر چه که منجر به فساد می‌شود حرام است. و دیدن برخی از این فیلم‌ها خالی از اشکال نیست و همانند سم در عسل است. به همین دلیل، به دختران و پسرانمان گوشزد

۱. مستدرک الوسائل، ج ۱۱، ص ۳۲۳.

می‌کنیم که مراقب خود و رفتار و اخلاق و عقایدشان باشند، که اینها از هر چیز برای انسان گران‌بها تر است. و از خدای متعال برای خود و ایشان عصمت و درستی خواهیم.

درباره پدران گرامی نیز پس از این سخن خداوند سخنی باقی نمی‌ماند: «قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَاراً وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ»؛^(۱) ای کسانی که ایمان آورده‌اید، خودتان و نزدیکانتان را از آتشی که سوخت آن مردم و سنگ‌هاست حفظ کنید.

○ رهایی از نگاه حرام

س ۱۴: جوانی هستم که هیچ زنی از مقابل چشمم رد نمی‌شود مگر این که با تمام وجود متوجه او می‌شوم، و این، برایم تبدیل به عادت و ملکه شده و در قلبم نفوذ کرده است. چگونه می‌توانم توبه کنم؟ و چگونه از این عادت که به واسطه دیدن رفتار دوستان، پدرم، برادرانم و نزدیکانم شروع شده، رهایی یابم؟

ج: با اسم طهارت اسمانه

از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم نقل شده است: «هر کس چشم خود را از نگاه حرام پر کند، خدای تعالی در روز قیامت چشم او را با میخ‌های آتشین پر کند، و تا روز حشر از آتش انباشته می‌سازد تا حساب مردم به پایان رسد، و پس از آن،

۱. تحریم، آیه ۶.

او را به آتش می‌افکند»^(۱).

همان‌گونه که در روایات به آن اشاره شده، انسان می‌تواند با اجبار نفس و الزام آن از طریق عهد و نذر از این رذیله، رهایی یابد. او می‌تواند چشم خود را فرو افکند، و فرو افکندن چشم تأثیری عجیب دارد. از پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نقل شده است که: «از ایشان درباره مردی پرسیدند که زن (نامحرم) بر او بگذرد و او نگاه کند، فرمود: نگاه نخست حق توست، و نگاه بار دوم بر ضرر توست، و نگاه سوم تیر زهرآگینی از تیرهای شیطان است. هر کس بخاطر خدای تعالی، نه بخاطر دیگران، از تکرار نگاه خودداری کند، خداوند ایمانی به او عطا می‌فرماید که طعم و لذت آن را می‌چشد»^(۲).

در برخی نصوص شریف اذعان شده که درمان نگاه حرام، از راه درمان علت آن میسر است؛ زیرا منشا آن غالباً تهییج شهوت است. لذا اگر انسان فوران شهوتش را از راه حلال درمان نماید، به حرام نیازی پیدا نمی‌کند. و این همان است که امام علی عَلَيْهِ السَّلَام در سخنی به آن اشاره کرده و فرموده است: «اگر یکی از شماها زنی را دید که او را شگفت زده کرد، نزد همسرش برود، زیرا نظیر آنچه دیده است در همسر خود او نیز هست. پس شیطان را به دل خود راه ندهد. و چشمش را از آن زن برگرداند؛ و اگر

۱. مستدرک الوسائل، ج ۱۴، ص ۲۶۸؛ بحارالانوار، ج ۱۰۱، ص ۳۷.

۲. مستدرک الوسائل، ج ۱۴، ص ۲۶۸.

همسری ندارد، دو رکعت نماز بخواند و خدای را زیاد حمد و ستایش کند، و پیامبر و آل پیامبر را صلوات بفرستد، آنگاه دعا کند و از فضل خدا درخواست کند که خداوند به مهربانی خود حلالی را فراهم کند که او را بی نیاز سازد»^(۱).

○ رهایی از شهوات جنسی

س ۱۵: انسان چگونه از شهوات جنسی رها شود؟

ج: با سه طهارت اسماء

شهوات جنسی به خودی خود بد نیست، بلکه با استفاده از آن در موارد غیر شرعی بد می‌شود. از پیامبر ﷺ و اهل بیت او ﷺ ارشاداتی در باب تهذیب آن وارد شده است. مانند این سخن پیامبر ﷺ که می‌فرماید: «جوان‌ها! هر کدام از شما را قدرت است از دواج کنید تا دیدگانتان کمتر زنان را دنبال کند و دامن‌تان پاک بماند»^(۲).

○ کفاره شوخی با زنان و دختران

س ۱۶: من جوانی بلندپرواز هستم، و برخوردهای زیادی با هر دو جنس دارم، زیاد با مردم شوخی می‌کنم تا بخاطر فشارهای زندگی فضا سنگین نباشد و بین مردم و مخصوصاً دختران محبوب باشم. اما اخیراً روایتی از آل محمد ﷺ خواندم که می‌گفت هر کسی با دختر یا زنی مزاح کند خدا او را هزاران سال در زندان حبس می‌کند.

۱. بحارالانوار، ج ۱۰، ص ۱۱۵؛ وج ۱۰۰، ص ۲۸۷.

۲. مستدرک الوسائل، ج ۱۴، ص ۱۵۳.

از این به بعد چگونه رفتار کنم؟

ج: باسْمِ حَلَّتِ اسْمَاءُ

در برخی نصوص از یکی از اصحاب معصومین علیهم السلام نقل شده که گفت: «به زنی قرآن یاد می‌دادم و با او شوخی کردم. وقتی خدمت امام صادق علیه السلام رسیدم، فرمود به او چه گفتی؟ خجالت کشیدم. فرمود: دیگر با آن زن مجالست و گفت و گو نداشته باش»^(۱).

از این حدیث شریف استفاده می‌شود که مؤمن باید در روابط خود با زنان نامحرم بسیار مراقب باشد، چون آن‌طور که در برخی روایات آمده، زنان دام‌های شیطان هستند، به این معنا که شیطان از فریبندگی و جذابیت زنانه آن‌ها به منظور به معصیت افکندن دیگران بسیار استفاده می‌کند.

○ دیدن فیلم حرام بدون شهوت

س ۱۷: بسیاری از دختران و پسران جوان که فیلم‌های حرام را نگاه می‌کنند، می‌گویند بدون شهوت فیلم می‌بینند، و نگاه بدون شهوت جایز است. آیا این حرف درست است؟ چگونه می‌توان به آنها جواب داد و آنان را به سوی خدای تبارک برگرداند؟

ج: باسْمِ حَلَّتِ اسْمَاءُ

نگاه کردن به فیلم‌های مستهجن مطلقاً حرام است، و به کسانی که این فیلم‌ها را می‌بینند نصیحت می‌کنیم دیدن این فیلم‌ها را

۱. وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۱۸۹.

قطع کنند، زیرا این‌ها، یکی از ابزارهای تسلط کافران غربی بر قدرت و توان ایمانی ما، و تلاش برای دور کردن ما از مبادی و ارزش‌های دینیمان می‌باشد.

به طور کلی: هر انسان عاقلی اگر لذت زودگذر و زوال‌پذیر که با دیدن فیلم‌های مذکور حاصل می‌شود و پیامدهای خطرناکی که مشاهده این‌گونه فیلم‌ها، در دنیا و آخرت، برای خودش و دیگران دارد، را با یکدیگر مقایسه کند، از آن بیزار شده و از آن‌ها جدا می‌شود.

○ بهترین کارها در اوقات فراغت

س ۱۸: بهترین کارهایی که می‌شود در اوقات فراغت انجام داد، چیست؟

ج: با اسم حطبت اسماء

جواب این سؤال از سخن امیرالمؤمنین علیه السلام در دعای کمیل معلوم است: «أَسْأَلُكَ بِحَقِّكَ وَقُدْسِكَ وَأَعْظَمِ صِفَاتِكَ وَأَسْمَائِكَ أَنْ تَجْعَلَ أَوْقَاتِي مِنَ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ بِذِكْرِكَ مَعْمُورَةً، وَبِخِدْمَتِكَ مَوْصُولَةً»؛ «ای رب من! از تو درخواست می‌کنم به حق حقیقتت و به ذات مقدست و بزرگ‌ترین صفات و اسماء مبارکت که اوقات مرا در شب و روز به یاد خود معمور گردانی و پیوسته به خدمت بندگی‌ات بگذرانی. این عبارت به صراحت بیان می‌کند که مؤمن باید وقت خود را با ذکر خداوند متعال بگذراند.

○ توصیه به جوانان

س ۱۹: نصیحت یا توصیه‌تان به جوانان چیست؟

ج: باسْمِ حَلَّتِ اسْمَاءُ

فرزندان جوانم را به چند توصیه از تعالیم اهل بیت علیهم السلام سفارش می‌کنم:

اول: تفقه در دین با شناخت عقاید و احکام دین؛ که امام صادق علیه السلام فرموده است: «دوست ندارم جوانانِ شما را جز در دو حالت ببینم: دانشمند یا دانش اندوز. اگر جوانی چنین نکند، کوتاهی کرده و اگر کوتاهی کرد، تباه ساخته و اگر تباه ساخت، گناه کرده است»^(۱).

* * *

دوم: اشتغال به اطاعت خدا در پرتو آن چه جوان از احکام شرعی می‌آموزد؛ که رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرموده است: «خداوند جوانی که جوانی‌اش را در اطاعت از او بگذراند دوست دارد»^(۲)، و عبادات و سنت‌هایی که انجام آن واجب است و به آنها ثواب داده می‌شود در عنوان اطاعت از خدا داخل می‌شود، که احیای شعائر اهل بیت علیهم السلام در شادی و عزای ایشان در صدر همه آنها قرار دارد.

سوم: غنیمت شمردن فرصت جوانی در ساخت نفس و تزکیه آن، با رهایی از اخلاق‌های ناپسند و آراستن آن به آداب فاضله

۱. لَسْتُ أَحِبُّ أَنْ أَرَى الشَّابَّ مِنْكُمْ إِلَّا غَادِيًا فِي حَالَيْنِ: إِمَّا عَالِمًا أَوْ مُتَعَلِّمًا. فَإِنْ لَمْ يَفْعَلْ فَرُطَ، فَإِنْ فَرُطَ ضَيِّعٌ، وَإِنْ ضَيِّعٌ أَيْمٌ، وَإِنْ أَيْمٌ سَكَنَ النَّارَ وَالَّذِي بَعَثَ مُحَمَّدًا بِالْحَقِّ؛ امالی طوسی، ج ۲، ص ۲۱۰.

۲. إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الشَّابَّ الَّذِي يُفْنِي شَبَابَهُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ؛ کنز العمال، ج ۱۵، ص ۷۷۶.

و اخلاق کریم؛ که پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ در توصیه‌ای به ابوذر فرموده است: «ای ابوذر! پنج چیز را پیش از پنج چیز غنیمت شمار: جوانی را پیش از پیری، سلامتی را پیش از بیماری، ثروت را پیش از نیازمندی، فراغت را پیش از اشتغال و زندگی را پیش از مرگ»^(۱).

○ نصیحتی مفید برای دنیا و آخرت

س ۲۰: تقاضا می‌شود اینجانب و خانواده‌ام را با نصیحتی که مفید دنیا و آخرت باشد رهنمون شوید؟

ج: **بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ**

شخصی از رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ چنین تقاضایی کرد؛ حضرت فرمود: «مقید به نماز اول وقت باشید».

○ وظیفه پدر و مادر در تربیت نسل‌های آینده

س ۲۱: از آیت الله العظمی روحانی درباره مسائل زیر نصیحتی می‌خواهیم:

الف: آن‌چه بر پدر و مادر در تربیت نسل‌های آینده واجب است؛
ب: وظیفه پدران در نگهداری و حفظ خانواده و صیانت از آن در مقابل انحراف؛

ج: وظیفه والدین نسبت به نوجوانان؟

ج: **بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ**

نصیحت خود درباره امور مذکور را از طریق سخنان زیر که از

۱. یا أَبَا ذَرٍّ اُعْتِنِمْ خَمْسًا قَبْلَ خَمْسٍ، شَبَابَكَ قَبْلَ هَرَمِكَ، وَصِحَّتَكَ قَبْلَ سَقَمِكَ، وَغِنَاكَ قَبْلَ فَقْرِكَ، وَفَرَاغَكَ قَبْلَ شُغْلِكَ، وَحَيَاتَكَ قَبْلَ مَوْتِكَ؛ بحارالانوار، ج ۱۷، ص ۷۴.

حضرات معصومین علیهم السلام نقل شده بیان می‌کنیم:

الف: امام سجاده علیه السلام فرموده است: «وَأَمَّا حَقَّ فِرْزَنْدَتِ بِه تُو اِیْنِ اِسْتِ کِه بَدَانِی اُو اَز تُو بِه وَجُود اَمَدِه وَ دَر نِیْکِ وَ بَد زَنْدَگی وَ اِبْسْتِه بِه تُو اِسْتِ وَ هِمَا نَا تُو دَر سِر پَرَسْتِی وَی، مَسْئُولِ اَدَبِ وَ تَرْبِیْتِ صَحِیْحِ اُو هَسْتِی وَ تُو مَسْئُولِی کِه اُو رَا بِه سُو ی خَدَاوَنْدِ بَزْرَکِ رَا هِنْمَا یِی نِمَا یِی وَ دَر اِطَاعَتِ اَز پَرُور دِگَارِش یَا رِیْش کُنِی. رِفْتَارِ تُو دَر تَرْبِیْتِ فِرْزَنْدَتِ بَا یِدِ تُو اَمِّ بَا اِحْسَاسِ مَسْئُولِیْتِ بَاشَد، رِفْتَارِ کَسِی کِه بَدَانَدِ دَر حُسْنِ تَرْبِیْتِ فِرْزَنْدَا رِی اَجْرِ وَ ثَوَابِ وَ دَر سُو ی رِفْتَارِش مَسْتَحَقِّ کِیْفَرِ وَ عِقَابِ اِسْتِ»^(۱).

ب: خداوند می‌فرماید: «ای کسانی که ایمان آورده‌اید، خودتان و کسانتان را از آتشی که سوخت آن مردم و سنگ‌هاست حفظ کنید»^(۲)، و وقتی ابوبصیر از امام صادق علیه السلام پرسید: به چه شکل این‌کار را انجام دهم؟ امام علیه السلام به او پاسخ داد: «آنها را امر به معروف و نهی از منکر می‌کنی، اگر از تو پذیرفتند آنها را از آتش دوزخ حفظ کرده‌ای، و اگر نپذیرفتند وظیفه خود را انجام داده‌ای»^(۳).

۱. وَأَمَّا حَقُّ وَلَدِکَ: فَإِنَّ تَعَلَّمَ أَنَّهٗ مِنْکَ، وَمُضَافٌ إِلَیْکَ فِی عَاجِلِ الدُّنْیَا بِخَیْرِهِ وَشَرِّهِ، وَأَنَّکَ مَسْئُولٌ عَمَّا وُلِّیْتَهُ مِنْ حُسْنِ الْأَدَبِ، وَالذَّلَالَةِ عَلَی رَبِّهِ عَزَّ وَجَلَّ، وَالْمَعُونَةَ عَلَی طَاعَتِهِ، فَأَعْمَلْ فِی أَمْرِهِ عَمَلًا مَنْ یَعْلَمُ أَنَّهٗ مُثَابٌّ عَلَی الْأَحْسَانِ إِلَیْهِ، مُعَاقَبٌ عَلَی الْأَسَاءَةِ إِلَیْهِ؛ بحار الانوار، ج ۷۱، ص ۶، روایت ۱.

۲. تحریم، آیه ۶.

۳. من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۲۴۳.

ج: امیرالمؤمنین علیه السلام به پسرش فرمود: «ای فرزند! اگر چه من به اندازه پیشینیان عمر نکرده‌ام، ولی در کارهاشان نگریده‌ام و در سرگذشتشان اندیشیده‌ام و در آثارشان سیر کرده‌ام، تا آنجا که، گویی خود یکی از آنان شده‌ام. و به پایمردی آن چه از آنان به من رسیده چنان است که پنداری از آغاز تا انجام با آنان زیسته‌ام و دریافته‌ام که در کارها آن چه صافی و عاری از شائبه است کدام است و آنچه کدر و شائبه‌آمیز است، کدام. چه کاری سودمند است و چه کاری زیان‌آور.

پس برای تو از هر عمل، پاکیزه‌تر آن را برگزیدم و جمیل و پسندیده‌اش را اختیار کردم و آنچه را که مجهول و سبب سرگردانی تو شود، به یک سو نهادم. و چونان پدری شفیق که در کار فرزند خود می‌نگرد، در کار تو نگرستم و برای تو از ادب چیزها اندوختم که بیاموزی و به کار بندی. و تو هنوز در روزهای آغازین جوانی هستی و در عنفوان آن. هنوز نیتی پاک داری و نفسی دور از آلودگی. مصمم شدم که نخست کتاب خدا را به تو بیاموزم و از تأویل آن آگاهی سازم و بیش از پیش به آیین سلامت آشناگردانم تا احکام حلال و حرام آن را فراگیری و از این امور به دیگر چیزها نپرداختم»^(۱).

۱. أَيْ بُنِيَّ، إِيَّيْ وَإِنْ لَمْ أَكُنْ عُمَرُ مَنْ كَانَ قَبْلِي، فَقَدْ نَظَرْتُ فِي أَعْمَالِهِمْ، وَكَرَّرْتُ فِي أَخْبَارِهِمْ، وَسِرْتُ فِي أَعْمَالِهِمْ؛ حَتَّى عُدْتُ كَأَحَدِهِمْ؛ بَلْ كَأَبِي بِمَا انْتَهَى إِلَيَّ مِنْ أُمُورِهِمْ قَدْ عُمِرْتُ

○ راه مقابله با تهاجم فرهنگی

س ۲۲: در حال حاضر که جامعه اسلامی با تهاجم فرهنگی روبه روست برای جوانان چه توصیه‌ای دارید؟

ج: باسْمِ حَلَّتِ اسْمَاءُ

اولین وظیفه فردی جوانان درس خواندن، محکم نمودن عقاید مذهبی و انجام وظایف شرعی و نهی از منکر است و چنان چه وظیفه، یک مسأله اجتماعی باشد که مراجع تقلید دستور داده‌اند، باید شرکت کنند.

○ راه طهارت قلب برای نماز

س ۲۳: برای طهارت روح و قلب و آمادگی برای نماز با خشوع قلبی چه باید کرد؟

ج: باسْمِ حَلَّتِ اسْمَاءُ

۱. نماز شب خواندن؛

۲. روزی اقلاً پنجاه آیه قرآن خواندن؛

۳. تکرار ذکر یونسیه^(۱) در سجده طولانی.

○ راهنمایی در سیر و سلوک

س ۲۴: لطفاً بنده حقیر را در سیر و سلوک راهنمایی بفرمایید؟

→ مَعَ أَوْلِيهِمْ إِلَىٰ آخِرِهِمْ، فَعَرَفْتُ صَفْوَ ذَلِكَ مِنْ كَدْرِهِ، وَنَفَعَهُ مِنْ صَرَرِهِ، فَاسْتَخَلَصْتُ لَكَ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ نَجِيهًا، وَتَوَخَّيْتُ لَكَ جَمِيهًا، وَصَرَفْتُ عَنْكَ مَجْهُولَهُ، وَرَأَيْتُ حَيْثُ عَنَانِي مِنْ أَمْرِكَ مَا يَعْنِي الْوَالِدَ الشَّفِيقَ، وَأَجْمَعْتُ عَلَيْهِ مِنْ أَدَبِكَ أَنْ يَكُونَ ذَلِكَ وَأَنْتَ مُقْبِلُ الْعُمْرِ وَ مُقْتَبِلُ الدَّهْرِ، ذُو نِيَّةٍ سَلِيمةٍ، وَنَفْسٍ صَافِيَّةٍ، وَأَنْ أَيْتَدُّكَ بِتَغْلِيمِ كِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ تَأْوِيلِهِ، وَشَرَائِعِ الْإِسْلَامِ وَأَحْكَامِهِ، وَحَلَالِهِ وَحَرَامِهِ، لَا أَجَاوِزُ ذَلِكَ بَكَ إِلَىٰ غَيْرِهِ؛ نهج البلاغه، نامه ۳۱.

۱. لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ؛ انبیاء، آیه ۸۷.

آیا در این راه از قطب و مرشد پیروی کنیم یا خیر؟

ج: **بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ**

همانا از در خانه اهل بیت علیهم السلام به جای دیگر نروید و به دستورات آنها عمل کنید که برای خیر دنیا و آخرت شما را کافی است.

○ رهایی از ضعف نفس در انجام فرائض

س ۲۵: جوانی هستم مؤمن و مسلمان، لکن به علت ضعفی که در نفس من وجود دارد از انجام فرائض روزانه باز می مانم. راه حل چیست؟

ج: **بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ**

بهترین راه تفکر است. یعنی مختصری فکر کنید که چه عواقب وخیم اخروی بر ترک فریضه مترتب است، و چه سعادت دنیوی و اخروی برای شما با عمل به فرایض مترتب می شود، قطعاً این گناه کبیره را ترک می کنید.

فصل دوم

خودسازی و مسائل معنوی

○ راه شناخت نفس

س ۲۶: راه شناخت نفس چگونه است؟

ج: با مسحطت اسما

اگر مراد از شناخت نفس، شناخت کنه آن است، هیچ کسی قدرت بر این کار ندارد به جز آن که نفس را خلق کرده است. و اگر مراد از شناخت نفس، شناخت اجمالی آن است بهترین راه، آن است که فرد از طریق مراجعه به آیات قرآن و روایات ائمه معصومین علیهم السلام که در این زمینه وارد شده، و نیز با استعانت از خدای متعال و تضرع و دعا برای شناخت نفس به گونه‌ای که شناسنده آن را به معرفت پروردگار برساند درباره حقیقت، قدرت و کمال آن، ژرف بیندیشد.

○ تطهیر روح به شیوه‌ای متفاوت با شیوه اهل بیت علیهم السلام

س ۲۷: آیا اگر بخواهم به طریقه‌ای غیر از طرق مذهب اهل بیت علیهم السلام تطهیر روحی و تزکیه نفس نمایم، این آیه قرآن که می‌فرماید: «قد افلح من زکاهها»^(۱) در مورد من صدق می‌کند؟

۱. هر که آن را تزکیه نموده، رستگار شده است؛ سوره شمس، آیه ۹.

ج: باسْمِ حَلَّتِ اسْمَاءُ

تزکیه به طریقه‌ای غیر از طرق اسلام و مذهب اهل بیت علیهم‌السلام تزکیه محسوب نمی‌شود تا آیه کریمه فوق آن را در بر بگیرد. شاهد این سخن، احوال مرتاضان غیرموحد یا صوفیه است که علی‌رغم برخی ریاضت‌های روحی، نتوانسته‌اند نفس‌شان را از رذایل تزکیه نمایند، حتی برخی از ریاضت‌های آن‌ها اساساً بر پایه برخی رذایل اخلاقی مانند برهنگی و استماع غنا و مانند آن استوار است.

○ بهترین راه خودسازی

س ۲۸: بهترین راه خودسازی برای انسان چیست؟

ج: باسْمِ حَلَّتِ اسْمَاءُ

انجام واجبات و ترک محرمات و همچنین سعی در ایجاد اخلاق حسنه در خود.

○ بهترین راه تهذیب نفس

س ۲۹: بهترین راه‌های اسلامی برای تهذیب نفس به منظور رهایی از رذائل و اخلاق منفی مانند خشم و زودجوشی و بی‌صبری و... چیست؟

ج: باسْمِ حَلَّتِ اسْمَاءُ

بهترین راه تهذیب نفس و آراستن آن به فضائل، و تخلیه آن از رذائل؛ گردن‌نهادن به دستورات شرع، و دوری از نواهی آن است، زیرا خیر دنیا و صلاح آخرت در همین است.

○ راه صعود از پله‌های معنوی

س ۳۰: چگونه می‌توانم درجات معنوی را طی کنم تا خدا و اهل بیت علیهم‌السلام را نزدیک خود احساس کنم؟

ج: **بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ**

راه صعود از پله معنویات، عمل به وظایف شرعی از طریق انجام واجبات همراه با خلوص نیت، و ترک محرّمات می‌باشد. این کار، به‌ویژه در کنار خدمت به اسلام و مسلمین از بهترین راه‌ها می‌باشد.

○ ارتباط با خدا، راه آرامش قلبی

س ۳۱: چگونه می‌شود انسان مؤمن در طول زندگانی خود در سایه اسلام، از نظر روحی آسوده خاطر و آرام باشد؟

ج: **بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ**

آرامش تنها با ارتباط انسان با خدا به دست می‌آید؛ چرا که نگرانی و اضطراب انسان به دلیل تعلق خاطر او به جلوه‌های دنیا و دوری از شریعت و دین خدا می‌باشد. شاهد بر سخن فوق این است که می‌بینیم انسانی که با خدا در ارتباط است، هر چقدر که سختی‌ها و مصائب روزگار نسبت به او زیاد شود، باز هم از آرامش قلبی برخوردار است، زیرا عقیده دارد پروردگارش جز صلاح برای او بر نمی‌گزیند؛ در حالی که انسان دور از پروردگار، با کوچک‌ترین سختی و ناراحتی که به او می‌رسد، هراسان، نگران و مضطرب می‌شود. این همان است که

قرآن کریم در آیه زیر به آن اشاره کرده و می‌فرماید: «الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ»^(۱)، کسانی که ایمان آوردند و قلب‌هایشان به ذکر خداوند آرام گرفت، به راستی که قلب‌ها به یاد خدا آرام می‌گیرند.

○ طریق عملی تقوای الهی

س ۳۲: طریق عملی تقوای الهی چیست؟ پائین‌ترین درجات آن کدام است؟

ج: باسْمِ حَلَّتِ السَّمَاءُ

امام صادق علیه السلام طریقه عملی تقوا را در دو جمله خلاصه کرده و فرموده است: «تقوا آن است که خداوند تو را در موضعی که توصیه به حضور فرموده، غایب و در جاهایی که نهی کرده، حاضر نبیند»^(۲).

ملکه تقوی با عمل به تمام واجبات، عمل به مستحباتی که قدرت بر انجام آن‌ها را دارد، ترک جمیع محرّمات، ترک مکروهاتی که قدرت بر ترک آن‌ها را دارد، و پرهیز از شبهات، تکمیل می‌شود.

پایین‌ترین مرتبه از مراتب تقوی، ترک محرّمات و انجام واجبات است.

○ فایده توسل به خداوند

س ۳۳: فایده توسل به خداوند متعال چیست؟

۱. سوره رعد، آیه ۲۸.

۲. أن لا يراك الله حيث نهاك ولا يفقدك حيث أمرك؛ بحارالانوار، ج ۷۵، ص ۳۴۹.

ج: با اسم حطبت اسماء

فایده توسل به خدا عبارت است از: احساس قدرتی که ضعف در آن راه ندارد، ثروتی که فقر همراه آن نیست و عزتی که هیچ ذلتی در پی ندارد.

توجه کنید همان طور که در سختی‌ها به خدا متوسل می‌شویم، در حال اختیار نیز باید چنین باشیم، بلکه برای مؤمن شایسته آن است که هر آن و هر لحظه، نیاز خود را به خداوند متعال احساس نماید.

○ حقیقت استعاذه

س ۳۴: حقیقت استعاذه چیست؟

ج: با اسم حطبت اسماء

استعاذه، کمک طلبیدن و توسل به خداوند سبحان است. اگرچه این امر با جمله معروف «اعوذ بالله من الشیطان الرجیم» بیان می‌شود، اما جایگاه آن قلب است. و از آن جا که کمک طلبیدن از کسی، اقتضا می‌کند از او تمرد نشود و آن چه موجب دوری از اوست انجام نگیرد، لذا استعاذه هم از بُعد لفظی و هم از بُعد عملی برخوردار است.

○ بجا آوردن حق حمد خداوند

س ۳۵: آیا انسان می‌تواند حق حمد از خداوند را بجا آورد؟

ج: با اسم حطبت اسماء

انسان قادر نیست حمد مطلق، آن چنان که مناسب با محمود

(ستایش شونده) - خداوند - باشد را بجا آورد، اما بی تردید قدرت بر حمد نسبی، مناسب با حامد (ستایش کننده) - انسان - را دارد زیرا اگر چنین نبود، به آن مکلف نمی شد، به دلیل این که قبح تکلیف بدون استطاعت بر تکلیف، واضح است و در جای خود، درباره آن اقامه برهان شده است.

○ تأثیر حمد در روحیه انسان

س ۳۶: تأثیر حمد و سپاس در روح انسان چیست؟

ج: با سبحة اسماء

حمد، تشکر عبد نسبت به پروردگارش بخاطر نعمت های او است. این کار از جهتی، اعتراف به نعمت های او و از جهتی ادای حق او به حکم عقل است. این کار، آسایش روحی حاصل از ادای واجب را برای حمدگویان در پی دارد. هم چنین به واسطه تزکیه و تقویت نفس و ارتباط مداوم میان عبد و مولا نعمت از سوی منعم افزایش می یابد.

○ حمد لسانی و عملی

س ۳۷: آیا حمد به زبان است یا به عمل؟

ج: با سبحة اسماء

حمد با گفتن «الحمد لله» بر زبان محقق می شود، اما آن چه از حمدگویانده خواسته شده، دنباله روی آن در عمل است. زیرا وقتی او اعتراف می کند که منعم همه این نعمت ها خداوند سبحان است، باید او را اطاعت کرده و نافرمانی او را ننماید،

در غیر این صورت او اصلاً حمدی به جا نیاورده است.

○ طریقه خشوع در نماز

س ۳۸: طریقه خاشع بودن در نماز چیست؟

ج: با **سجده** اسماء

نمازگزار می تواند خشوع قلبی را از راه های زیر محقق نماید:

- ۱- تفکر درباره کسی که برای او نماز می خواند، ۲- آثار مهمی که بر نماز مترتب می شود، ۳- این که نماز اساس دین است که اگر پذیرفته شود، اعمال دیگر نیز پذیرفته می شوند و اگر رد شود، اعمال دیگر نیز پذیرفته نمی شوند.

○ نحوه تمرکز در نماز

س ۳۹: هنگام شروع نماز، مشاغل دنیوی سراغم می آید، و وقتی نماز تمام می شود راه حل اکثر مشکلات را پیدا کرده ام، چگونه در نماز حضور قلب داشته باشم؟

ج: با **سجده** اسماء

سه مقدمه مهم برای حضور قلب هنگام نماز تعیین شده است:
الف: تخلیه ذهن از مشغولیت ها؛ شارع به این مقدمه تأکید کرده و تعالیم فراوانی در رابطه با آن صادر فرموده، و از نماز در مقابل هر شیء مشغول کننده ای نهی کرده است.

ب: رعایت آداب بدنی هنگام نماز؛ اموری از قبیل: نگاه به موضع سجده اگر نمازگزار ایستاده است، و نگاه به سنگ اگر نمازگزار نشسته است، کراهت شکستن انگشت ها

و خمیازه کشیدن، و استحباب ترتیل؛

ج: تأمل در افعال و اقوال نماز؛ این مطلب، یکی از مواردی است که هنگام شروع نماز واقعا به حضور قلب کمک می‌کند.

○ توجه به اهل بیت علیهم‌السلام در نماز به جای توجه به خداوند

س ۴۰: برخی دوستان درباره کیفیت توجه عبد به خداوند عزوجل در نماز می‌گویند که هنگام نماز به جای خداوند، اهل بیت علیهم‌السلام را پیش روی خود قرار می‌دهند، تا ایشان علیهم‌السلام نماز آنها را به خدا برسانند، و مستقیما به خدا روی نمی‌آورند.

ج: با **سجده اسماء**

توجه عبادی در نماز باید برای خداوند متعال باشد. و این‌که نمازگزار در تشهد نماز خود می‌گوید: «اللهم صلِّ علی محمد وآل محمد»، هرچند توجه به محمد صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم و آل محمد علیهم‌السلام است اما با روی نمودن به خداوند سبحان هیچ منافاتی ندارد، بلکه عین توجه به خدای متعال است. بنابراین اگر توجه به اهل بیت علیهم‌السلام به این شکل و به این مقدار باشد اشکالی ندارد؛ در غیر اینصورت خیر. [اشکال دارد].

به‌طور کلی اگر نمازگزار برای خدا نماز بخواند و به ائمه علیهم‌السلام توجه نماید، خواه هنگام نماز خواه بعد از نماز، تا به خدا توسل جوید که خدا به این واسطه نمازشان را بپذیرد، این مقدار اشکالی ندارد و فاعل آن ان شاء الله مأجور خواهد بود. اما اگر مقصود او از این توجه، شریک قرار دادن ائمه علیهم‌السلام در عبادت است

حرام است و قطعاً جایز نیست.

○ جواز شفا خواستن از حضرت فاطمه علیها السلام

س ۴۱: اگر در دعای خویش بگویم: یا علی! و یا بگویم: بارخدا یا به حق حضرت فاطمه زهرا علیها السلام مرا شفا عنایت فرما؛ آیا این دعا و سخن درست است؟

ج: باسم طلب اسماء

هیچ مانعی در این دو روش از سخن و دعا وجود ندارد، زیرا همان‌گونه که روی آوردن به بارگاه خدا در طلب حاجت‌ها و خواسته‌ها، کاری درست و بدون اشکال است، توسل به محمد و آل محمد علیهم السلام و روی آوردن به وجود نورانی پیشوایان معصوم علیهم السلام نیز برای طلب حوائج، خواسته‌ها و واسطه قرار دادن آنان در بارگاه خدا کاری درست است؛ چون خود ذات بی‌همتای خدا آنان را واسطه فیض و رحمت خویش بر مخلوق قرار داده و مقام ولایت بر ناچیزترین ذرات تا بزرگ‌ترین کهکشانیها را به آنان ارزانی داشته تا به اذن خدا بر پناه دادن به همه مخلوقات و برآوردن نیازها و خواسته‌های آنها توانایی داشته باشند^(۱).

درک و دریافت این حقیقت ظریف، مسأله‌ای است که همه نصوص شریف، ما را به سوی آن ارشاد و راهنمایی می‌کند. از آن جمله روایتی از امام صادق علیه السلام در چگونگی نماز استغاثه به

۱. آل عمران، آیه ۴۹.

حضرت فاطمه زهرا علیها السلام است که در آن بیان شریف می فرماید:
 «ثُمَّ اسْجُدْ وَقُلْ مِئَةَ مَرَّةٍ: يَا مَوْلَاتِي يَا فَاطِمَةَ أَعْيَيْتِنِي»؛^(۱) سپس
 سجده کن و صد مرتبه با واسطه قراردادن حضرت فاطمه علیها السلام
 در پیشگاه خدا بگو: ای سرور من! ای فاطمه زهرا! پناهم بده.
 و نیز آمده است که یکی از یاران امام صادق علیه السلام به آن حضرت
 گفت: «إِنِّي اخْتَرَعْتُ دُعَاءً» من جمله ای برای دعا و نیایش با خدا
 ساختم، که آن بزرگوار فرمود: اختراع خودت را رها کن و
 هنگامی که گرفتاری بر تو فرود آمد به سوی پیامبر خدا پناه
 ببر... تا آنجایی که می فرماید: در توّسل به پیامبر خدا و واسطه
 قرار دادن او در بارگاه خدا، محاسن خود را به دست چپ بگیر و
 گریه کن و یا سیما و هیئت گریه کننده را به خود بگیر و بگو:
 «يَا مُحَمَّدًا! يَا رَسُولَ اللَّهِ أَشْكُو إِلَى اللَّهِ وَ إِلَيْكَ حَاجَتِي»؛^(۲)
 گفتنی است که روایات در این مورد و این معنا به راستی
 فراوان است.

○ لذت معنوی عبادت

س ۴۲: لذت معنوی عبادت چگونه احساس می شود؟

ج: با **مستحلبات اسماء**

لذت معنوی از آثار آن شناخته می شود، مانند: توجه قلبی به
 اطاعت خدای متعال، تمایل نداشتن به پایان یافتن عمل

۱. مستدرک الوسائل، باب ۲۲ از ابواب بقیة الصلوات المندوبة، ح ۳.

۲. وسائل الشیعه، باب ۲۸ از ابواب بقیة الصلوات المندوبة، ح ۵.

عبادی، انس به خلوت با خدای سبحان، شادابی روحی هنگام مناجات، همانند احساسی که انسان هنگام لذت از برخی لذت‌های دنیایی آن را احساس می‌کند، و آثار دیگر.

○ معنای صفا و پاکی در عبادات

س ۴۳: صفا و طهارت که از آثار عبادت است، به چه معناست؟

ج: باسْمِ حَلَّتِ السَّمَاءُ

صفا عبارت است از حالت تجرد از آلودگی‌های مادی که بر قلب مستولی شده، و باعث می‌شود قلب از عبادت لذت نبرد. این حالتی است که انسان وقتی می‌خواهد در یک عمل عبادی ممارست داشته باشد، احساس می‌کند. چون فرد در این حالت، گاهی خودش را خواهان انجام آن عمل و گاهی روی‌گردان از آن می‌بیند، آن حالت تمایل به انجام عمل عبادی که انسان برخی اوقات احساس می‌کند صفا و طهارت از آلودگی‌های مادی، و آن حالت اعراض از عمل عبادی عکس آن است.

○ راه دست‌یابی به فیض الهی

س ۴۴: آیا انسان فقط از راه انجام واجبات، ترک محرمات و انجام برخی نوافل و قرائت مقداری قرآن به فیض الهی دست پیدا می‌کند؟ یا این مسأله نیاز به ریاضت‌های خاص دارد؟

ج: باسْمِ حَلَّتِ السَّمَاءُ

خداوند متعال در قرآن فرموده است: «وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا

لَتَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا»^(۱)؛ و به هر که در راه او مجاهدت نماید وعده هدایت خاص داده که از نظر من این امر از مصادیق فیض الهی می باشد. روشن است که امتثال جمیع اوامر الهی و اجتناب از همه نواهی او، جزء عظیم ترین جهادها در راه خداست، لذا پاداش آن نیز به مقتضای وعده الهی، عظیم است.

○ فایده نماز شب

س ۴۵: فایده نماز شب چیست؟

ج: با سه طاعت اسماء

فواید نماز شب قابل شمارش نیست، و ما از باب برکت و تیمن برخی احادیث شریف در این زمینه را نقل می کنیم:

– پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ می فرماید: «کسی که نماز شب بخواند صورت (و سیرتش) در روز نیکو خواهد بود»^(۲).

– امیرالمؤمنین عَلَيْهِ السَّلَام می فرماید: «شب زنده داری مایه تندرستی و خشنودی و در معرض رحمت خدا قرار گرفتن و چنگ آویختن به اخلاق پیامبران است»^(۳).

– امام صادق عَلَيْهِ السَّلَام می فرماید: «هر کس خیال کند که نماز شب می خواند و روز گرسنه باشد، او دروغ می گوید،

۱. و کسانی که در راه ما کوشیده اند به یقین راه های خود را بر آنان می نمایم؛ عنکبوت، آیه ۶۹.

۲. مَنْ صَلَّى بِاللَّيْلِ حَسَنًا وَجَهَّهُ بِالنَّهَارِ؛ محاسن، ج ۱، ص ۵۳؛ علل الشرائع، ج ۲، ص ۳۶۲.

۳. قِيَامُ اللَّيْلِ مَصْحَةٌ لِلْبَدَنِ وَ مَرْضَاةُ الرَّبِّ وَ تَمَسُّكَ بِأَخْلَاقِ النَّبِيِّينَ وَ تَعَرُّضٌ لِلرَّحْمَةِ؛ محاسن، ج ۱، ص ۵۳؛ ثواب الأعمال، ص ۴۱.

زیرا خداوند متعال ضمانت فرموده که در برابر نماز شب، رزق و روزی روز را بدهد»^(۱).

○ کراهت خواب بعد از نماز صبح

س ۴۶: شنیده‌ام که خواب بعد از نماز صبح مکروه است. آیا این حرف درست است؟

ج: باسْمِ حَلَبَتِ السَّمَاءِ

آن چه شنیده اید صحیح است و روایات دلالت دارند که خواب در این وقت مکروه است؛ و این زمان، مخصوص عبادت است. در حدیث معتبر از امام باقر علیه السلام آمده است: «پس بر شما باد دعا در هنگام سحر تا طلوع آفتاب، زیرا آن ساعتی است که درهای آسمان در آن هنگام باز گردد و روزی‌ها در آن تقسیم گردد و حاجت‌های بزرگ برآورده شود»^(۲).

و برخی از اجداد ما از علمای عبّاد ملتزم به این بودند که بین طلوع فجر تا طلوع خورشید را نخوابند، و سیره سلف صالح نیز چنین بوده است.

○ راه رهایی از غفلت

س ۴۷: چگونه از غفلت رهایی یابم؟ چون در برخی کتاب‌ها خوانده‌ام که انجام این کار فقط با استاد امکان پذیر است. از کجا استاد پیدا کنم؟ آیا

۱. كَذَّبَ مَنْ زَعَمَ أَنَّهُ يُصَلِّيَ صَلَاةَ اللَّيْلِ وَهُوَ يَجُوعُ، إِنَّ صَلَاةَ اللَّيْلِ تَضْمَنُ رِزْقَ النَّهَارِ؛ بحارالانوار از ثواب الاعمال.

۲. فَعَلَيْكُمْ بِالدُّعَاءِ فِي السَّحْرِ إِلَى طُلُوعِ الشَّمْسِ فَإِنَّهَا سَاعَةٌ تُفْتَحُ فِيهَا أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَ تُقَسَّمُ فِيهَا الْأَرْزَاقُ وَ تُقْضَى فِيهَا الْحَوَائِجُ الْعِظَامُ؛ اصول کافی، ج ۲، ص ۴۷۸؛ دعوات، ص ۳۴.

می توانید به من کمک کنید؟

ج: باسملت اسماء

غفلت، بیماری است که بسیاری از مردم به آن مبتلا هستند و به همین دلیل مورد اهتمام ائمه علیهم السلام بوده و درباره آن هشدار داده، و از کیفیت درمان و رهایی از آن سخن گفته‌اند. از امیرالمؤمنین علیه السلام نقل شده که فرمود: «با استمرار یاد خدا، آثار غفلت زدوده می شود»^(۱). همچنین از امام باقر علیه السلام نقل شده که فرمود: «هر مؤمنی محافظت بر نمازش نماید، و آن را در وقتش به جا آورد، از انسان‌های غافل شمرده نمی شود»^(۲).
این تعالیم مبارک برای این‌که مؤمن انجام دهد و از بیماری غفلت رها شود، کافی است و نیازی به مرشد و استاد نیست.

○ کوتاه‌ترین و عمیق‌ترین راه توبه

س ۴۸: برخی دختران و پسران جوان به برخی گناهان خود مانند زنا، لواط، مساحقه، شرب خمر، مصرف مواد مخدر، استمناء، مشاهده فیلم‌ها و تصاویر حرام و برهنه، دوستی‌های حرام و گناهان دیگر اعتراف می‌کنند و درباره کوتاه‌ترین و عمیق‌ترین راه توبه به سوی خدا سؤال می‌کنند. آن‌ها چگونه می‌توانند به رضایت خدای غفور رحیم دست یابند تا تمام گناهان‌شان بخشیده و به حسنات تبدیل شود؟

۱. بدوام ذکر الله تنجاب الغفلة؛ عیون الحکم و المواعظ، ص ۱۸۸.

۲. أیما مؤمن حافظ علی الصلوات المفروضة فصلها لوفيتها فلیس هذا من الغافلین؛ اصول

کافی، ج ۳، ص ۲۷۰.

ج: با اسم حطبت اسماء

با جدا شدن از معصیت، بازنگشتن به آن، پشیمانی از گناه، کثرت استغفار، و انجام اعمال صالح، انسان به عفو و غفران الهی دست پیدا می‌کند؛ چرا که خداوند متعال فرموده است: «يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا»^(۱).

○ سریع‌ترین راه توبه و استغفار

س ۴۹: سریع‌ترین و ساده‌ترین راه توبه و استغفار کدام است؟

ج: با اسم حطبت اسماء

توبه کردن یک راه دارد و آن، پشیمانی واقعی از گناه و خطا است و لازمه‌اش این است که تصمیم بگیرد دوباره به گناه بازنگردد و آن‌چه ویران و خراب کرده، اصلاح نماید. این کار از طریق انجام عباداتی که از او قضا شده و بازگرداندن حقوق به صاحبانشان، و طلب برائت ذمه از کسانی که بخاطر غیبت و ظلم و مانند آن، مشغول ذمه آنهاست، میسر است.

○ اطمینان از رضایت خداوند

س ۵۰: چگونه بدانم و مطمئن شوم که خداوند سبحان از من راضی است؟

ج: با اسم حطبت اسماء

وقتی انسان به اسلام ایمان می‌آورد، و به تعالیم صحیح آن

۱. ای بندگان من که بر خویشتن زیاده‌روی روا داشته‌اید، از رحمت خدا نومید مشوید. در حقیقت خدا همه گناهان را می‌آمرزد که او خود آمرزنده مهربان است؛ زمر، آیه ۵۳.

همان‌گونه که از طریق ائمه معصومین علیهم‌السلام مسجل شده ملتزم می‌گردد، و تمام واجباتش را انجام می‌دهد، و از محرّمات پرهیز می‌نماید، و در همه این کارها با نیت صادق به سوی خالقش روی دارد، و در این کارها کوتاهی نمی‌کند؛ در این صورت می‌تواند نسبت به رضایت خداوند مطمئن باشد؛ زیرا خداوند عزوجل خود فرموده است: «بَلَىٰ مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُ أَجْرُهُ عِنْدَ رَبِّهِ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ»^(۱).

○ راه توفیق بر ترک معاصی

س ۵۱: انسان چگونه می‌تواند موفق به ترک معاصی شود؟

ج: با سه حلت اسماء

توفیق بر ترک معاصی نیازمند چهار امر است:

الف: خوف از غضب الهی و خشم و عذاب او؛

ب: امید به کرم الهی و رحمت و ثواب او؛

ج: قدرت اراده و اصرار به کسب رضای الهی؛

د: رهایی از اسباب اندیشیدن به معصیت.

○ توبه از رفتارهای گذشته

س ۵۲: شخصی رفتارهای غیر طبیعی داشته است و این امر در روحیه او تأثیر زیادی گذاشته است، تا آنجا که آثار افسردگی شدید در او دیده می‌شود. و اکنون در حوائج دنیوی و اخروی به پروردگارش نیاز دارد،

۱. آری هر کس که خود را با تمام وجود به خدا تسلیم کند و نیکوکار باشد پس مزد وی پیش پروردگار اوست و بیمی بر آنان نیست و غمگین نخواهند شد؛ بقره، آیه ۱۱۲.

اما خدا آن طور که خودش می گوید بخاطر گناهانش دعایش را مستجاب نمی کند، این مسأله او را در بدترین حالات غم و ناراحتی روحی قرار داده است، لطفا بفرمائید چه کاری باید انجام دهد تا از این حالت نجات یابد؟

ج: با اسم طه اسماء

اگر توبه حقیقی نماید، و ملتزم به نماز اول وقت، و نماز شب بشود، و زیارت عاشورا را چهل روز بخواند و به روح حضرت نرجس مادر امام زمان (عج) اهدا کند، و از خدا بخواهد که کارهایش را به واسطه امام زمان (عج) اصلاح نماید، خداوند متعال به برکت آن حضرت امورش را اصلاح می نماید.

○ راه بازداشتن خود از معاصی

س ۵۳: چگونه خود را از همه معاصی بازدارم؟

ج: با اسم طه اسماء

مكلف وقتی بیندیشد که خدای متعال همه اعمال او را می بیند و او را بخاطر آنها محاسبه می کند، و بیندیشد که هر کسی به قدر ذره ای خوبی یا بدی انجام دهد آن را می بیند، این امور، انگیزه و بازدارنده از ارتکاب معاصی برای هر فرد عاقلی خواهد بود.

علاوه بر آن، باید از اسبابی که منجر به معصیت می شود اجتناب نماید، تا از طریق آنها به معصیت گرفتار نشود؛ و قبل از همه این امور، باید صادقانه از خدای تبارک و تعالی

استعانت و مدد و یاری بجوید.

○ نحوه ادامه راه به سوی خدا بعد از توبه

س ۵۴: انسان چگونه می تواند بعد از توبه و التزام به اذکار قرآن کریم و ادعیه و نماز شب و زیارت و دستیابی به عشق امام زمان (عج) مسیر خود را به سوی خداوند متعال ادامه دهد؟

ج: باسم حطبت اسماء

راه مورد اعتماد؛ عمل به وظائف شرعیه از طریق انجام واجبات و ترک محرّمات به همان صورت که خدا به آنها امر و از آنها نهی فرموده می باشد. بعد از آن، با ادای نماز اول وقت، مراقبت بر نماز شب، و توسل همیشگی به امام زمان (عج) این امر میسر است.

○ راه دفع وسوسه

س ۵۵: آیا راهی برای دفع وسوسه ها وجود دارد؟

ج: باسم حطبت اسماء

از جمله مسائلی که در دفع وسوسه های شیطانی دارای اهمیتی بسیار است: عرضه تشویش های نفسانی و اغواگری شیطان به اشخاص عارف و کسانی است که می توانند آن را دفع کنند و از بین ببرند. تا ایمان و اعتقاد انسان بر چنان پایه هایی متین و محکم بنا شود که هیچ شائبه شکی آن را در هم نریزد. توصیه هایی نیز از پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ و اهل بیت ایشان عَلَيْهِمُ السَّلَام برای علاج آن چه بر سر نفس فرو می آید و در آن تشویش و

وسواس ایجاد می‌کند روایت شده است؛ مانند تکرار این ذکر شریف: «أَعُوذُ بِاللَّهِ السَّمِيعِ الْعَلِيمِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ وَ أَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ يَخْضُرُونَ إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمِ». هم‌چنین آمده است که «آمَنْتُ بِاللَّهِ وَ رَسُولِهِ» را سه بار تکرار کند.

در توصیه‌های امیرالمؤمنین علیه السلام نیز برای علاج وسوسه، روزه چهارشنبه وسط ماه، پنج‌شنبه اول و آخر ماه، و هم‌چنین زیاد گفتن ذکر شریف: «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ» سفارش شده است. و از امام صادق علیه السلام توصیه شده که هر وقت در دل چیزی واقع شد «لا إله إلا الله» را تکرار کنید.

○ مؤثرترین امر در وسواس

س ۵۶: چه چیز بیش‌ترین تأثیر را در وسواس دارد؛ شیطان یا نفس؟

ج: با سبب اسماء

شیطان و نفس با نیروی شهوانی‌اش، هر دو در دور نمودن انسان از اطاعت و او را در معصیت انداختن مؤثرند و قرآن کریم در آیات متعددی به این مطلب تأکید ورزیده است. در قرآن آمده است که شیطان می‌گوید: «فَبِعِزَّتِكَ لَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ * إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمْ الْمُخْلِصِينَ»^(۱).

هم‌چنین گفته است: «وَمَا أُبْرِي نَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ

۱. شیطان گفت پس به عزت تو سوگند که همگی را جدا از راه به در می‌برم؛ مگر آن

بندگان پاکدل تو را؛ ص، آیه ۸۲ و ۸۳.

بِالسُّوءِ»^(۱). و معلوم نیست تأثیر کدام یک بیش تر است، هر چند نفس به حسب غالب، تحت تأثیر شیطان و اغواگری اوست.

○ احساس گناه از افکار بد

س ۵۷: پیوسته افکاری بد و توهین آمیز در قلبم نسبت به پروردگار دارم و گاهی او را به صفات مخلوقات بد متصف می‌کنم، با وجودی که می‌دانم پروردگار جلیل به صفات مخلوقاتش متصف نمی‌شود، بلکه منزّه از آن است؛ و او تنها به صفات کمالی متصف می‌شود.

علاوه بر آن، همیشه به آخرت و مرگ و روز قیامت فکر می‌کنم، و از مرگ می‌ترسم، و از خدا می‌خواهم تا زمانی که از من راضی نشده مرا از این دنیا نبرد، اما احساس می‌کنم با این افکار خدا از من راضی نخواهد شد. ولی باز هم این افکار به سراغم می‌آید. و با وجودی که همیشه استغفار می‌کنم اما مدام احساس گناه دارم؛ چگونه می‌توانم این مشکل را حل کنم؟

ج: با ستم طلبت اسما

افکاری که ذکر کردید از القائنات شیطان است که می‌خواهد از این طریق در ایمان مؤمن خلل ایجاد کرده یا او را از نظر روحی اذیت نماید. از حدیث معروف به حدیث رفع، چنین استفاده می‌شود که انسان برای این افکار مؤاخذه نمی‌شود. در این حدیث آمده است: «نه چیز از امت من برداشته شده است: خطا

۱. و من نفس خود را تبرئه نمی‌کنم چرا که نفس قطعاً به بدی امر می‌کند؛ یوسف، آیه ۵۳.

و فراموشی، و آن چه بر آن وادار شوند و آن چه توان انجامش را ندارند، و آن چه ندانند و آن چه به ناچار تن دهند و حسد و طیره (فال بد)، و اندیشیدن در وسوسه در آفرینش تا وقتی که آن را به زبان نیاورند»^(۱).

علاج این حالت چنان که در روایات بسیار آمده تنها، ذکر خدا و جنگ با شیطان از این طریق است. در حدیث معتبر جمیل بن دراج از امام صادق علیه السلام نقل شده است که: «خدمت امام صادق علیه السلام رسیدم و گفتم: گاهی در دلم تصوراتی قرار می‌گیرد که موجب ناراحتی فکر می‌گردد. فرمود: بگو لا اله الا الله». جمیل گوید: هر وقت در دلم چیزی واقع می‌شد، می‌گفتم «لا اله الا الله» و آن تصورات از دلم بیرون می‌رفت»^(۲).

○ تصورات نامناسب درباره اهل بیت علیهم السلام

س ۵۸: بعضی اوقات از وسواس رنج می‌برم، به امور نادرست فکر می‌کنم، در مسائل دنیایی شک می‌کنم، و تصورات نامناسبی درباره اهل بیت علیهم السلام تصور می‌نمایم، از خودم بخاطر این ها بدم می‌آید، راه حل این مشکل چیست؟

ج: باسئله طهارت اسماء

از ماثورات مفید در علاج چنین حالاتی، سه روز روزه در هر ماه

۱. وَضِعَ عَن أُمَّتِي تِسْعَةَ: السُّهُو، وَالْخَطَأُ، وَالنَّسِيَانُ، وَمَا أَكْرَهُوا عَلَيْهِ، وَمَا لَا تَعْلَمُونَ، وَمَا لَا يَطِيقُونَ، وَالطَّيْرَةَ، وَالْحَسَدَ، وَالْتَّفَكُّرَ فِي الْوَسْوَسَةِ فِي الْخَلْقِ، مَا لَمْ يَنْطِقِ الْإِنْسَانُ بِشَفَقَةٍ؛ وسائل الشيعه، ج ۷، ص ۲۹۳؛ من لايحضره الفقيه، ج ۱، ص ۵۹.

۲. اصول کافی، ج ۲، ص ۴۲۴.

است، که این کار به فرموده امام علی علیه السلام، پریشانی‌های دل را می‌برد. هم‌چنین تکرار آیه شریفه:

«وَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ حِجَابًا مَسْتُورًا * وَجَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِذَا ذُكِرْتَ رَبَّكَ فِي الْقُرْآنِ وَحْدَهُ وَلَوْ أَنَّ عَلَىٰ أَدْبَارِهِمْ نُفُورًا»^(۱)، که رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم در برخی وصایای خود به امیرالمؤمنین علیه السلام به آن تأکید کرده است.

○ شک در معاد

س ۵۹: من به خداوند، انبیاء، کتاب، و ائمه ایمان دارم، نماز می‌خوانم، روزه می‌گیرم، و خمس می‌پردازم؛ اما درباره جدایی روح از بدن یا درباره بازگشت به زندگی بعد از تبدیل شدن به خاک، شک‌هایی به سراغم می‌آید، آیا این شک‌ها وسوسه شیطان است یا من بخاطر این شک‌ها کافر شده‌ام؟

ج: باسْمِ حَلَّتِ اسْمَاءُ

شک‌های مذکور، اگر منجر به انکار معاد نشود، شما مسلمان و مؤمن هستید. اما باید سعی کنید آن‌ها را برطرف کنید تا به انکار معاد منتهی نشود، و این کار از راه توسل به حضرت فاطمه (س) امکان‌پذیر است؛ به این صورت که بعد از وضو در جایی که

۱. و چون قرآن بخوانی میان تو و کسانی که به آخرت ایمان ندارند پرده‌ای پوشیده قرار می‌دهیم؛ و بر دل‌هایشان پوشش‌ها می‌نهیم تا آن را نفهمند و در گوش‌هایشان سنگینی (قرار می‌دهیم) و چون در قرآن پروردگار خود را به یگانگی یاد کنی با نفرت پشت می‌کنند؛ اسراء، آیه ۴۵ و ۴۶.

کسی مزاحم شما نشود بنشینید و ۵۳۰ مرتبه بگویید: «اللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى فَاطِمَةَ وَأَبِيهَا وَبَعْلِهَا وَبَنِيهَا، وَالسِّرِّ الْمَسْتَوْدَعِ فِيهَا بَعْدَ مَا أَحَاطَ بِهِ عِلْمُكَ». این شکوک به اذن الهی برطرف می‌شود.

○ عذاب از شک زیاد

س ۶۰: من از کثرت شک در عذاب هستم، به نظرم همه خانه نجس است، و از ترس این که نجس باشم و بقیه چیزها را نجس کنم، نمی‌توانم به چیزی دست بزنم، زندگی‌ام به هم ریخته و شرایط روحی‌ام بسیار سخت شده است، همسرم از دست کارهای من اذیت می‌شود، خوراک و دیگر کارها را قطع کرده‌ام، همه این‌ها از ترس نجاست است و این که مبادا همه خانه را نجس کنم، و اگر در شستن همه چیزهایی که نجس است سستی کنم، احساس گناه می‌کنم، و دائما به نظافت لباس‌ها شک می‌کنم و آن‌ها را پشت سر هم می‌شویم. از این وضع خسته شده‌ام، چه نصیحتی می‌فرماید.

ج: با سحبت اسما

خداوند تبارک و تعالی در چنین جاهایی معصیت می‌شود نه اطاعت، و شما به دلیل آب ریختن زیاد - برای یقین به طهارت - که از شبهه اسراف حرام خالی نیست معصیت خدا را انجام می‌دهید؛ در حالی که تصور می‌کنید اطاعت خدا را بجا می‌آورید. حتی توجه به وسوسه‌های نفسانی و عمل طبق آن یا توجه به آن به اطاعت شیطان نزدیک‌تر است تا اطاعت

خدا؛ چون شیطان سعی می‌کند وسواس را در دل مؤمنین برانگیزد، تا آنها را از اطاعت خدا و قرب او دور کند. پس سعی کنید با توجه نکردن به وسوسه‌های او و ترتیب اثر ندادن به آنها، با این دشمن سرسخت بجنگید، و بنا را بر طهارت اشیایی که در طهارت آنها شک می‌کنید بگذارید و همان طور که در وصیت رسول خدا ﷺ به امیرالمؤمنین آمده است این دو آیه شریفه سوره اسراء را تکرار کنید و از آن کمک بگیرید: «وَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ حِجَابًا مَسْتُورًا * وَجَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِذَا ذَكَرْتَ رَبَّكَ فِي الْقُرْآنِ وَحْدَهُ وَلَّوْا عَلَى أَدْبَارِهِمْ نُفُورًا»^(۱).

○ نگرانی از آینده

س ۶۱: من برای آینده نگرانم، برای رهایی از این نگرانی راهی هست؟

ج: با سبب است

خداوند می‌فرماید: «وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا * وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ»^(۲)، بنابراین از بیان این آیه شریفه شما را به رعایت تقوای الهی، و توکل به خدا به شکل صحیح، نصیحت می‌کنم، چراکه او ضمانت حال و آینده است و بدون او هیچ چیز سودمند نیست.

۱. اسراء، آیه ۴۵ و ۴۶.

۲. و هر کس از خدا پروا کند [خدا] برای او راه بیرون‌شدنی قرار می‌دهد؛ و از جایی که حسابش را نمی‌کند به او روزی می‌رساند؛ طلاق، آیه ۲ و ۳.

○ دعا جهت ممانعت از ارتکاب گناه

س ۶۲: بهترین راه طرد شیطان چیست؟ دعا یا ذکر معرفی کنید که بتوانیم با همراه داشتن آن از مرتکب شدن به گناه بیش تر جلوگیری کنیم (به خصوص از هوی و هوس های جنسی برای جوانان مجرد)؟

ج: با اسم حطبت اسماء

بهترین راه، عبادت خدای تعالی و ترک محرّمات است. دعای خاصی نیاز نداریم؛ همانا نماز شب و نماز اول وقت و ذکر مستمر لا اله الا الله بهترین راه دوری از گناه است.

○ نورانیت قلب و روح

س ۶۳: برای نورانی شدن قلب و روح به چه کاری روی آورم و از کجا شروع کنم؟

ج: با اسم حطبت اسماء

از کارهای خلاف گذشته توبه حقیقی بنمایید، از اموال شبهه ناک اجتناب کنید، اگر نماز قضا یا روزه قضا دارید انجام دهید و مقید شوید به نماز اول وقت، انشاء الله خواسته شما عملی می شود.

○ خشوع در دعا

س ۶۴: چه کاری انجام دهم تا در مقابل خدا خاشع شوم؟

ج: با اسم حطبت اسماء

زیاد خواندن ذکر یونسیه: «لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ

الطَّالِمِينَ»^(۱)، در سجده مفید است، و این ذکر بنا بر آن چه برخی اولیای خدا فرموده‌اند، آثار مهمی دارد.

○ دعا جهت مداومت بر آن

س ۶۵: در کتب ادعیه و حدیث، ادعیه فراوانی وجود دارد، و مداومت بر همه آنها یا بیش تر آنها کار سختی است. من دوست دارم که یک دعا از آنها را همیشه بخوانم، آیا یک دعا یا چند دعای مشخص را برای مداومت خواندن در شب‌ها و روزهای دیگر بیان می‌فرمایید؟

ج: با اسم حطبت اسماء

مداومت بر انجام نوافل و خواندن پنجاه آیه قرآن در هر روز، و از زیارات نیز زیارت عاشورا و از نمازها نماز جعفر طیار.

○ نحوه خواندن نماز شب

س ۶۶: الف: نحوه خواندن نماز شب را لطف فرموده به صورت ساده توضیح دهید.

ب: نسبت به چهل مؤمن که در نماز وتر دعا می‌شوند آیا دلیل یا عرفی بر ترجیح و تقدیم مؤمن متدین بر غیر متدین، و مرد بر زن وجود دارد؟

ج: با اسم حطبت اسماء

الف: اول چهار دو رکعتی به نیت نماز شب می‌خوانید. بعد از آن یک دو رکعتی به قصد نماز شفع می‌خوانید، بعد از سلام آن یک نماز یک رکعتی به نام نماز وتر بخوانید. آن نماز دعا زیاد دارد ولی شما می‌توانید به اقل آن دعاها اکتفاء کنید. در قنوت

۱. انبیاء، آیه ۸۷.

هفتاد مرتبه می گویند «أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ» و نماز را تمام می کنید این کمترین چیزی است که با آن نماز شب خوانده می شود و وقت آن هم از نصف شب است تا طلوع فجر.

ب: اینجا مورد مراجعه به دلیل عقلی و عرفی نیست بلکه متعین رجوع به دلیل شرعی است که روایتی است که شیخ طوسی در مصباح المتهدجد صفحه ۱۵۵ آورده است: «ثُمَّ يَدْعُو لِإِخْوَانِهِ الْمُؤْمِنِينَ وَيَسْتَجِيبُ أَنْ يَذَكَرَ أَرْبَعِينَ نَفْسًا فَمَا زَادَ عَلَيْهِمْ» و به مقتضای اطلاق روایت فرقی بین متدین و غیر متدین نیست، گرچه صریح روایت اختصاص دعا به غیر مؤمن را شامل نمی شود.

و اما در مورد مرد و زن، نسخه های روایت مختلف است. مفاد بعضی از نسخ اختصاص دعا به مردان امت و مفاد بعضی از نسخ دیگر اطلاق و عدم فرق بین مرد و زن است.

○ راه تکراری نشدن عبادات

س ۶۷: برای اینکه عبادات برای ما تکراری نشود و دلزدگی ایجاد نشود، چه باید بکنیم؟ برای قوی تر شدن ایمان - با توجه به اینکه امروزه محیط ها و زمینه های گناه زیاد است - چه باید بکنیم؟

ج: با اسم حطبت اسماء

الف: تکرار عبادات ثواب زیادتر دارد و برای افزایش شوق به عبادات؛ نیت خالص نمودن، لقمه حلال خوردن و معاصی را ترک کردن مؤثر است.

ب: توجه به اینکه لذتی که مدت آن کم است در مقابل آن عواقبی که ممکن است در عالم برزخ و بعد از آن داشته باشد و مختصری تفکر در ترک گناه خیلی مؤثر است.

○ بهترین نحوه زیارت امامان علیهم السلام

س ۶۸: بهترین نحوه زیارت امامان علیهم السلام چیست و چه چیزهایی را بخوانیم بهتر است؟

ج: با **سجده طهارت** سجده طهارت

هر زیارتی با هر کیفیت که ائمه اطهار علیهم السلام دستور داده‌اند خوب است و در بین آنها زیارت جامعه کبیره، زیارت امین الله و زیارت عاشوراء نسبت به حضرت سیدالشهداء علیه السلام فضیلت زیادتری دارد.

فصل سوم

رفتارهای فردی و اجتماعی

الف) رفتار فردی

○ اعتیاد به استخاره

س ۶۹: یک بیماری وجود دارد که به آن «اعتیاد به استخاره» می‌گویند. این بیماری در اثر افراط در استخاره حتی در مسائل بی‌اهمیت مانند رفتن به حمام به وجود آمده است. ضوابط و دلایل شرعی استخاره چیست؟ و چه زمانی استخاره گرفتن جایز نیست؟ آیا مخالفت با نتیجه استخاره جایز است؟ و چگونه؟

ج: باسْمِ حَلَّتِ اسْمَاءُ

از روایاتی نظیر روایت امام جواد علیه السلام که فرمود: «هر که از خدا طلب خیر کرد، سرگردان نشد»^(۱) استفاده می‌شود که موضوع استخاره تحیر و تردید و در مواردی است که نمی‌تواند طرف صلاح را احتمال دهد؛ اما در مسائلی که روشن است استخاره وجهی ندارد.

۱. ما حازَ مَنْ اسْتَخَارَ؛ تحف العقول، ص ۲۰۷.

اما مخالفت با استخاره: از ضعف اطمینان به خدا خالی نیست؛ چون بعد از این که فرد از خدا خواست تا خیر بنده اش را به او نشان دهد، مخالفت با آن چه صلاح اوست، به نوعی نقض استخاره و مشورت با خداوند است و این کار از سوی مؤمن شایسته نیست، مخصوصاً که تجارب بسیار، نشان از عاقبت بد مخالفت با استخاره دارد.

○ استخاره در مسائل شرعی

س ۷۰: در روایتی آمده است صفوان جمال - او از بهترین اصحاب امام کاظم علیه السلام و از نزدیکان اوست - از طریق استخاره به امامت امام رضا علیه السلام استدلال کرده است. شیخ طوسی در کتاب الغیبه از علی بن معاذ روایت کرده و گفته است: به صفوان بن یحیی گفتم به چه چیز علی بن موسی علیه السلام را شناختی؟ گفت: دو رکعت نماز خواندم، دعا کردم و استخاره گرفتم و به او یقین نمودم. آیا این صحیح است که امام از طریق استخاره مشخص شود؟ آیا استخاره در همه حالات درست است یا فقط هنگام شک و تردید؟

ج: باسم طلبت اسماء

سند روایت مذکور به واسطه علی بن معاذ که جزء مجهولان است ضعیف می باشد، علاوه بر آن، احتمال می رود که استخاره در این روایت، به معنای دعا و طلب خیر از خدای متعال باشد، و در این صورت معنای روایت چنین خواهد بود که: صفوان نماز خوانده، تضرع نموده و از خدا خواسته که خیر را برای او انتخاب

نماید، و او را به حقیقت راهنمایی کند، و خدا از طریق برخی نشانه‌ها و قرینه‌ها صفوان را راهنمایی کرده تا این‌که او توانسته است به امامت امام رضا علیه السلام یقین آورد. مشروعیست استخاره، مختص به حال حیرت و تردید در امور عادی زندگی است و در مورد احکام شرعی و مسائل اعتقادی مورد ندارد.

○ شروط استخاره با قرآن

س ۷۱: آیا انسان می‌تواند با قرآن استخاره کند؟ شروط آن چیست؟

ج: **بأسم حلت اسماء**

استخاره با قرآن شرط لازمی ندارد، جز این‌که کسی که استخاره می‌گیرد قرآن را بفهمد، و قدرت تطبیق فهم خود را بر مقصودش داشته باشد.

○ استخاره بیش از یک بار برای یک موضوع

س ۷۲: آیا استخاره بیش از یک بار، برای یک موضوع جایز است؟

ج: **بأسم حلت اسماء**

اگر بدانیم که حقیقت استخاره، طلب مشورت با خدا است، بعد از این‌که خدا از راه نتیجه استخاره، بنده خود را به انجام یا ترک کاری مشاوره داد، دلیلی برای استخاره مجدد نیست، و گرنه مسأله لوث خواهد شد و استخفاف خداوند متعال است.

○ تعطیلی عقول به واسطه استخاره

س ۷۳: بی‌تردید اسلام، دینی است که عقل را به رسمیت می‌شناسد، و آن

را مهم‌ترین راه‌ها به سوی شناخت خدا و ایمان به او برمی‌شمارد. و از آن‌جا که عقل راه استدلال و ترازوی حسن و قبح می‌باشد، لذا صحیح نیست عقل را تعطیل کرد و به اوهام و خرافات پناه برد، و یا احکام و امور را بر راه‌های غیر عملی و غیر واقعی بنا نمود. از این رو، مسأله استخاره مطرح می‌گردد که به وسیله قرآن و تسیح متداول است، و افراد زیادی را می‌یابیم که بر آن تکیه می‌کنند و عقول خود را به واسطه استخاره تعطیل می‌کنند، و با حدیث رسول خدا ﷺ که فرمود: «إِعْقَلُ وَتَوَكَّلْ»^(۱) مخالفت می‌نمایند.

مطلب دیگر این‌که از نظر علمی دانه‌های تسیح، به هر حال یا زوج هستند یا فرد، یعنی از قبل معلوم است که حکم استخاره یا منفی است یا مثبت؛ این مسأله در مورد آیات قرآن نیز صادق است و چون سیاق و معنایشان واضح است، نمی‌توان امر یا نهی آن‌ها را به دست آورد.

نظرتان درباره استخاره متعارف نزد عوام الناس چیست؟ به‌ویژه که آنها برای استخاره به روحانیون و پیرمردان مراجعه می‌کنند، و این پدیده موجب می‌شود عقل با مجوز دینی کنار گذاشته شود. نظرتان درباره استخاره ذات الرقاع چیست؟ آیا این استخاره از معصومین علیهم‌السلام وارد شده است؟ و آیا جایز است که سرنوشت کارها مثلاً ازدواج به این استخاره متوقف باشد؟

نظرتان درباره تفسیر کسی که مقصود از استخاره را دعا و تضرع به سوی

۱. بیندیش سپس توکل کن؛ عوالی اللثالی، ج ۱، ص ۷۵.

خدا برای راهنمایی در حل مشکلات یا توفیق به راه درست می‌داند چیست؟ درباره این که همه وسایل استخاره به قرآن و تسبیح اصولاً از پایه نادرست و غیرقابل اعتماد است، چه نظری دارید؟

ج: باسْمِ حَلَّتِ اسْمَاءُ

اسلام، همان طور که دین عقل است، دین اعتدال است، چنان که خداوند متعال می‌فرماید: «وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا»^(۱). تعجب می‌کنم از کسی که جانب اول را می‌بیند و از جانب دوم تغافل می‌ورزد، چرا که اسلام همان گونه که به استفاده از عقل فراخوانده، برخی روزنه‌های غیب را نیز در مقابل انسان گشوده است تا انسان هنگام تحیر و تردید از آن استفاده کند که یکی از این روزنه‌ها، روزنه استخاره است. بر این مبنا، همان گونه که درست نیست که انسان در همه چیز به استخاره تکیه کند، با این که موضوعش تحیر است، صحیح نیست که انسان فقط بر عقل قاصر خود اعتماد کند، زیرا چه بسیار که عقل در مواضع تصمیم‌گیری حیران مانده و خداوند درهای اتصال به غیب را در مقابل او گشوده است.

این ادعا که نتیجه استخاره از پیش معلوم است به اعتبار این که دانه‌های تسبیح یا زوج است یا فرد، و این که به دلیل وضوح سیاق آیات نمی‌توان امر و نهی آنها را دریافت، ادعایی ناشی از جهل به حقیقت استخاره است، زیرا نهایت آن چه

۱. شما را امتی میانه قرار دادیم؛ بقره، آیه ۱۴۳.

استخاره‌کننده قبل از استخاره می‌داند این است که عدد فرد یعنی خوب مثلا و عدد زوج یعنی نهی؛ اما او نمی‌داند که بعد از استخاره، چه عددی - زوج یا فرد - در دست باقی می‌ماند. همچنین است آیات قرآن؛ خواه مشتمل بر امر یا نهی باشد، خواه دلالت آن بر خوب یا بد باشد که استخاره‌کننده تنها بعد از استخاره آن را می‌فهمد، لذا نادرستی این ادعا، واضح است. بعد از دانستن این امور، معلوم است که استخاره متعارف به قرآن یا تسبیح نزد عوام مؤمنین که برای آن به علمای دین و طلاب علم (افراد ثقه‌ای که به ایشان اطمینان دارند) مراجعه می‌کنند، مشروع و صحیح است، و این‌که عده‌ای در بکارگیری آن مبالغه می‌کنند یا در غیرموردش از آن استفاده می‌کنند، صرفا حالات شخصی است و نشان دهنده سیره عامه نیست. به‌طور کلی: استخاره به قرآن، به‌واسطه روایات ثابت است، همان‌طور که استخاره به تسبیح از امام عصر (عج) با سند معتبر روایت شده است. استخاره ذات الرقاع نیز به‌واسطه روایات موثق از معصومین علیهم‌السلام روایت شده و عمل علمای بزرگ طائفه شیعه (رضوان‌الله علیهم)، طبق آن بوده است. عالم عابد، صاحب کرامات آشکار، سید رضی‌الدین ابوالحسن علی بن طاووس حسینی کتابی قطور در باب استخارات دارد، و در آن به روایت استخاره ذات الرقاع اعتماد کرده، و آثاری عجیب درباره آن ذکر کرده است.

و اما تفسیر استخاره به مجرد دعا و طلب هدایت از سوی

خدای متعال: اگر فی نفسه صحیح باشد، ممکن است تفسیری برای روایات عامه باشد، اما نمی تواند منظور روایات استخاره با قرآن و تسبیح و رقا ع باشد.

○ شادی در شب های شهادت ائمه علیهم السلام

س ۷۴: حکم شادی کردن در شب هایی که مصادف با سالروز وفات یکی از ائمه علیهم السلام است، چیست؟

ج: با ستم حطبت اسماء

قطعاً این امر پسندیده نیست و مورد رضای اهل بیت علیهم السلام نمی باشد زیرا انتظار از شیعه ای که ادعای ولایت اهل بیت علیهم السلام را دارد این است که شادی ها و عزاداری های مربوط به ائمه علیهم السلام را گرامی بدارد و متناسب با آن ایام رفتار نماید؛ همانطور که در حدیث شریف آمده است: «شِيعَتُنَا خُلِقُوا مِنْ فَاضِلِّ طِينَتِنَا يَفْرَحُونَ لِفَرَحِنَا وَيَحْزَنُونَ لِحُزْنِنَا»^(۱).

۱. بحار الانوار، ج ۵۳، ص ۳۰۳.

ب) رفتار اجتماعی

○ ضابطه صله رحم

س ۷۵: ضابطه صله رحم چیست؟

ج: با مسحطت اسماء

شهید در «قواعد» گفته است: «واژه رحم در اصل به معنی خویشاوندی است، و از نظر عرف و لغت شامل همه خویشاوندان از زن و مرد، از دور و نزدیک خواهد شد، گرچه آنها که نزدیک تر هستند، در مورد صله رحم نسبت به آنها تأکید بیشتر شده است.»

سپس در بیان آن صله رحم که به واسطه آن در زمره قطع‌کنندگان صله رحم قرار نمی‌گیرد گفت: مرجع در این امر عرف است، چون حقیقت شرعی و لغوی برای آن وجود ندارد، و این مسأله با اختلاف عادات، و دوری و نزدیکی خانه‌ها متفاوت است.

○ صله رحم در حدّ تماس تلفنی

س ۷۶: در حدیثی آمده است: «هر که از دین یا دنیای او سودی نبری، در

مجالست او خیری نیست»^(۱) آیا این حدیث را می توان به ارحام نیز منطبق کرد؟

ج: باسْمِ حَلَّتِ اسْمَاءُ

می توان دستور شارع مقدس به صله رحم را به گونه ای اطاعت کرد که مجبور به هم نشینی با فرد نشد؛ این کار مثلا با تماس تلفنی و سلام و احوالپرسی از او، و یا دیدار سریع او در خانه اش و مانند این کارها که به گونه ای، اطاعت امر را محقق می کند امکان پذیر است، و از ناحیه دیگر، وقوع در محذور واجب نیست.

○ حدود عاق والدین شدن

س ۷۷: حدودی که اگر انسان از آنها رد شود، عاق والدین و مخالف و آزاردهنده والدین به حساب می آید، چیست؟

ج: باسْمِ حَلَّتِ اسْمَاءُ

میزان تعیین حدود عاق والدین و ایذاء والدین، صدق عرفی است، چون از سوی شارع مقدس بیان تعیینی خاصی در این باره وارد نشده است.

○ رفتار با پدر بداخلاق

س ۷۸: جوانی می گوید پدرش تندمزاج است، او را کتک می زند، ناسزا می گوید و به کوچک ترین بهانه ای، بددهنی می کند، تکلیف او چیست؟

۱. یا عَلَيَّ مَنْ لَمْ يُنْتَفِعْ بِدِينِهِ وَلَا دُنْيَاهُ، فَلَا خَيْرَ لَكَ فِي مُخَالَسَتِهِ؛ الوسائل، باب ۲۸ از ابواب احکام العشرة، ح ۱؛ بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۴۴.

تاکی باید صبر کند و تحمل نماید؟ به خاطر این ضرب و شتم چه کفاره‌ای بر عهده پدرش است؟

ج: باسم حلت اسماء

این جوان، اگر صبر و تحمل کند اجر می‌برد، ولی [چنین کاری] بر او واجب نیست؛ اما نباید با پدرش مقابله به‌مثل نماید. کفاره‌ای که بر پدرش لازم است در رسائل عملیه ذکر شده، چون در بحث کفارات تفاوتی میان پدر و دیگران نیست.

○ رفتار با مادر در صورت هم‌مذهب نبودن

س ۷۹: من جوانی از یک خانواده نصیری^(۱) هستم و خداوند با هدایت و پیروی تشیع و انتساب حقیقی به اهل بیت علیهم‌السلام بر من منت نهاده است. اما مشکل من مادرم است که این مطلب را نمی‌پذیرد. او مرا تهدید می‌کند که اگر از تشیع برنگردم از دست من خشمگین می‌شود، او به این بهانه که مسجد متعلق به شیعیان است از من می‌خواهد به مسجد نروم، و وقتی به نماز جمعه می‌روم بسیار از من خشمگین می‌شود. نمی‌دانم چگونه او را راضی کنم؛ آیا بخاطر رضایت او به مسجد نروم یا چه کنم؟ با دوستان و نزدیکانم چگونه رفتار کنم؟ آنها با من رفتار خوبی دارند اما شراب می‌نوشند.

۱. نصیری را «انصاریه» و «علویه» نیز گویند و منسوب به ابن نصیر نامی هستند که در قرن پنجم از شیعه امامیه منشعب شدند و در غرب سوریه و جنوب شرقی ترکیه امروزی پراکنده‌اند؛ از شاخه تشیع افراطی (غالی) کوفه که تا دوران معاصر باقی مانده‌اند.

ج: باسملت اسماء

درباره اصل پذیرفتن تشیع: اطاعت مادر واجب نیست، بلکه جایز نیست بخاطر خواسته او تشیع را ترک کرد؛ چون اطاعت از مخلوق - هر چقدر عظیم الشان باشد - در عصیان خالق، روا نیست.

درباره رفتن به مسجد: این کار از سویی جزء امور مستحب است، و از سویی موجب اذیت مادر است، بنابراین مخالفت با مادر در این خواسته اش که می گوید به مسجد نرو، جایز نیست، و باید برای تحصیل رضایت او تا آنجا که می توانید تلاش کنید. درباره دوستان و نزدیکان گناهکار: باید سعی در اصلاح و تأثیرگذاری بر آنها بنمایید، تا آنجا که ممکن است. و با آنها با خوبی رفتار کنید، مگر این که بر دین و اخلاقتان بترسید، در این صورت از آنها به آن اندازه که اطمینان بیابید روی شما تأثیر نمی گذارند دوری کنید.

○ اهدای زیارات به والدین

س ۸۰: وقتی ادعیه و زیارتی می خوانم آنها را به والدینم اهدا می کنم، و گاهی همه اموات شیعه اهل بیت علیهم السلام را نیز در آن شریک می گردانم؛ آیا این گونه از ثواب والدینم کم می شود؟

ج: باسملت اسماء

وقتی ثواب را به همه اموات مؤمن اهدا می نمایید، ثواب به همه آنها می رسد، بدون این که از کسی از آنها چیزی کم شود.

○ بهتر شدن رابطه با خانواده

س ۸۱: چه نصیحتی برای بهتر شدن رابطه من با خانواده ام دارید؟

ج: **بسم حلیت اسماء**

شما را به همان نصیحت رسول خدا ﷺ نصیحت می‌کنم که فرمود: «هر کسی که به بازار می‌رود و تحفه‌ای بخرد و آن را برای خانواده‌اش ببرد مانند کسی است که صدقه‌ای را به قومی نیازمند می‌دهد، و باید که از دختران پیش از پسران شروع کند، که هر که دخترش را شاد کند گویی یکی از فرزندان اسماعیل را آزاد کرده است، و کسی که چشم پسرش را روشن کند گویی که از ترس خدا گریسته است و هر که از ترس خدا بگرید خدا او را وارد جنات نعیم می‌گرداند»^(۱).

○ مرز دوستی مسلمان با غیر مسلمان

س ۸۲: با غیر مسلمانان چگونه رفتار کنیم؟

ج: **بسم حلیت اسماء**

امام صادق علیه السلام فرمود: «هر یک از شما شیعیان که در دینش ورع و پرهیزکاری داشته و راستگو باشد و ادای امانت کند و با مردم با اخلاق نیکو رفتار کند، گفته می‌شود که چنین شخصی جعفری است و این مرا خشنود می‌کند و گفته می‌شود این پرورش یافته مکتب امام جعفر صادق علیه السلام است و اگر به غیر از این رفتار کند، ننگ و عار آن دامن مرا هم می‌گیرد و گفته

۱. امالی صدوق، ص ۶۷۲.

می‌شود این ادب جعفر است، بخدا سوگند پدرم برای من حدیث کرد که مردی از شیعیان علی علیه السلام در قبیله‌ای بود و زینت آن قبیله بشمار می‌رفت، از همه آنها در پرداخت امانت بهتر بود، و حقوقشان را بهتر مراعات می‌کرد، و در گفتار راستگوتر بود، و سفارشات و همه وصیت‌های اهل قبیله و سپرده‌هایشان را بدو می‌سپردند و چون از او پرسش می‌کردی می‌گفتند: کیست مثل فلان شخص؟ او در پرداخت امانت و راستگویی از همه ما بهتر است»^(۱).

○ تکلیف مؤمن در کشورهای غربی

س ۸۳: تکلیف مؤمن در کشورهای غرب در قبال جامعه غربی چیست؟

ج: با مسخ حلت اسماء

از ائمه علیهم السلام وارد شده است که: «با غیر زبان‌هایتان مردم را دعوت کنید»^(۲)، این گفتار بدان معناست که الگوی عالی دعوت به اسلام و تشیع، تطبیق عملی با تعالیم قرآن و احادیث معصومین علیهم السلام است، زیرا انسان با به تصویر کشیدن عملی آن از طریق اخلاق و رفتار و برخوردهایش، قهرا دیگران را به طرف اسلام و تشیع سوق می‌دهد، و نظرشان را به عظمت دین و مذهب جلب می‌کند.

۱. اصول کافی، ج ۲، ص ۶۲۶.

۲. کُونُوا دُعَاةَ النَّاسِ بِغَيْرِ أَلْسِنَتِكُمْ؛ اصول کافی، ج ۲، ص ۷۸.

○ رفتار با همسایه سنی مذهب

س ۸۴: من در جایی زندگی می‌کنم که اکثریت آن از اهل سنت هستند، و همسایه‌ام سنی مذهب و به من خیلی نزدیک است، و برای من هدایایی می‌خرد؛ چگونه با او رفتار کنم؟

ج: **بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ**

یکی از اقسام تقیه، تقیه مدارایی است؛ و آن عبارت است از حسن معاشرت با اهل سنت بخاطر حفظ وحدت مسلمانان، و اعتلای کلمه اسلام و مسلمانان، و حمایت از دین در مقابل کفار و مشرکان. چنانچه خداوند متعال می‌فرماید: «وَلَا تَنَازَعُوا فِتْنَةً لَكُمْ وَ تَذَهَبَ رِيحُكُمْ وَ اصْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ»^(۱)، عمل ائمه معصومین علیهم‌السلام نیز بر این مطلب دلالت می‌کند. امیرالمؤمنین علیه‌السلام با وجود آن‌که حقیقتاً غصب شد و بیش از آن‌چه که بتوانیم تصور کنیم اذیت شدند، در خطبه شقشقیه می‌فرمایند: «صبر کردم در حالی‌که خار در چشمم و استخوان در گلویم بود»^(۲). و روایات در این باب بسیار است.

○ همزیستی با غیرهم‌کیش

س ۸۵: نحوه هم‌زیستی با افراد غیرهم‌کیش، ادیان آسمانی، غیر آسمانی و سایر مذاهب دین اسلام در جامعه‌ای چندمذهبی مانند عراق و لبنان و

۱. و با هم نزاع نکنید که سست شوید و در نتیجه نیرویتان تحلیل رود و صبر کنید که

خدا با صابران است؛ انفال، آیه ۴۶.

۲. نهج البلاغه، خطبه ۱، ص ۳۱.

ایران و جاهای دیگر چگونه است؟ چون شخص مؤمن مجبور است با افراد صاحب دیانت‌های مختلف در محیط کار و هنگام سفر و غیره... برخورد داشته باشد؛ آیا باید با آنها قطع رابطه کرد؟ و از اختلاط با آنها پرهیز نمود؟ مثل همان کاری که سلفی‌ها به بهانه این‌که ایشان کفارند، انجام می‌دهند؟ یا چون آن‌ها کفار و نجس هستند چنین می‌کنند؟ مخصوصاً وقتی که از ادیان غیر کتابی مانند یزیدیه، صابئه، بودایی، هندویی، زرتشتی، بت پرست و ملحد باشند؟

ج: با مسخ‌طلبان

آن‌چه از آیات شریف قرآن به دست می‌آید این است که، قرآن افراد غیرهم‌کیش را به دو گروه تقسیم می‌کند: الف) مخالف صلح‌طلب؛ ب) مخالف محارب؛ و درباره مخالف صلح‌طلب، دعوت به هم‌زیستی مسالمت‌آمیز با او نموده و از دوستی با مورد دوم هشدار داده و نهی نموده است. در قرآن می‌خوانیم:

«لَا يَنْهَاكُمْ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ أَنْ تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ * إِنَّمَا يَنْهَاكُمْ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَأَخْرَجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ وَظَاهَرُوا عَلَىٰ إِخْرَاجِكُمْ أَنْ تَوَلَّوْهُمْ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ»^(۱).

۱. اما خدا شما را از کسانی که در کار دین با شما نجنگیده و شما را از دیارتان بیرون نکرده‌اند باز نمی‌دارد که با آنان نیکی کنید و با ایشان عدالت ورزید، زیرا خدا دادگران را دوست می‌دارد. فقط خدا شما را از دوستی با کسانی باز می‌دارد که در کار دین با

○ اصول آشنانمودن کفار با اسلام

س ۸۶: ما که به کشورهای کافر مهاجرت کرده و در آنجا زندگی می‌کنیم، وقتی با اهالی این کشورها برخورد می‌کنیم، بسیار درباره اسلام و ایمان به خدا از ما سؤال می‌کنند، و چیز زیادی درباره آن نمی‌دانند یا برخی کوچک‌ترین شناختی هم نسبت به آن ندارند. ما نمی‌دانیم از کجا و چگونه سخن گفتن درباره اسلام را شروع کنیم. چه مسائلی کافر را به سمت اسلام ترغیب می‌کند؟ و اولین چیزهایی که بدون ایجاد حس تنفر از اسلام و سخت و پیچیده دانستن آن، کافر را نرم می‌کند، چیست؟ امور عظیمی که در اسلام وجود دارد و انسان کافر را به واسطه فقدان آن‌ها در خود جذب می‌کند، چیست؟ و آیا سخن گفتن با کافر کتابی و کافری که اصلاً به خدا ایمان ندارد متفاوت است؟

ج: با سبب طاعت اسماء

آن چه برای آغاز سخن مناسب است، سخن از اصول دین و بیان ادله وجود خداوند سبحان، و بیان صفاتی از جلال و کمال مناسب با ذات خداوند است. پس از آن، بیان حق پروردگار، و بعد، نبوت و امامت و سپس معاد است. پس از بیان این امور، فروع را مطرح کرده و بر ارکان پنجگانه تمرکز نماید. سپس محاسن اسلام، مانند بخشش، رحمت و عام بودن آن را تبیین

→ شما جنگ کرده و شما را از خانه‌هایتان بیرون رانده و در بیرون‌راندنتان با یکدیگر همپشتی کرده‌اند و هر کس آنان را به دوستی گیرد آنان همان ستمگران‌اند؛ ممتحنه، آیه ۸ و ۹.

نمایند. و از همه این‌ها، به اندازه‌ای که می‌داند سخن بگوید و در آن چه نسبت به آن علم قطعی ندارد، وارد نشود، و باید که به متخصص این امر مراجعه نماید و بهترین راه ارتباط کامل با حوزه‌های علمیه، مبلغین امور دینی می‌باشد.

مسأله قابل توجه این‌که: این روش‌ها، همیشه بهترین راه حل نیست، بلکه بهتر است فرد مبلغ اسلام، شرایط و وضعیت تبلیغ‌شونده را هم در نظر بگیرد، زیرا شاید سخن گفتن از توحید و وجود خدا با شخصی که از ناحیه ایمان نداشتن به وجود خدا، احساس خلاء معنوی دارد، برای نفوذ اسلام در قلبش مؤثر باشد، و شاید انگیزه حرکت فرد دیگری، ارزش‌های اخلاقی باشد، فلذا تبلیغ او به اسلام باید از طریق نشان دادن منظومه اخلاقی دین اسلام صورت بگیرد. سایر موارد نیز چنین است.

○ نصیحت به خانواده‌هایی که در غربت زندگی می‌کنند

س ۸۷: چه نصیحتی به خانواده‌ها یا دختران و پسران جوانی که در غربت زندگی می‌کنند دارید؟

ج: باسْمِ حَلَّتِ اسْمَاءُ

نصیحت ما به پسران و دخترانی که در خارج از ایران، خصوصاً کشورهای غیراسلامی زندگی می‌کنند؛ این است که توجه داشته باشند اهتمام به واجبات شرعی در کارهای روزانه‌شان، برای ایشان دوچندان است، همچنین است در تربیت اسلامی

صحيح فرزندانشان، به علاوه سه امر واجب مهم که عبارت است از: ارائه تصوير صحيح به غير مسلمانان چراکه ارزش های عظيم اسلام و مبادی آن از طريق رفتار فرزندان و روابطشان با ديگران منعکس می شود. هم چنین با توجه به این که اقامت در کشورهای غير مسلمان در صورتی که مسلمان نتواند دين خود یا خانواده اش را حفظ نماید، حرام خواهد بود، بر فرد لازم است برای ایجاد فرهنگ دينی و التزام دينی تلاش جدی خود را بنماید. مطالعه کتاب هایی چون کتاب مکارم الاخلاق و ساير کتب که موضوع آن ها سيره اهل بيت عليهم السلام می باشد نیز از اهميت ویژه ای برخوردار است.

○ بهترین راه ها برای هدايت زنان بی حجاب

س ۸۸: بهترین راه ها برای هدايت زنانی که حجاب را رعایت نمی کنند (بی حجاب یا شبه برهنه)، بدون ایجاد حساسيت عليه امر به معروف و نهی از منکر، بدون ایجاد تنفر یا متشنج کردن فضا، و با آرامش و خیال آسوده؛ چیست؟

ج: با ستم حلت اسماء

نصيحتی زیبا تر از این که مضامين سخن خداوند متعال به زن بی حجاب معرفی شود، نیست. خداوند در قرآن کریم می فرماید: « يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لَأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذَلِكَ أَدْنَى أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ

وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا^(۱).

این آیه شریفه نشان از مودت و رحمت خالق نسبت به زنان مؤمن دارد، زیرا نشان می‌دهد که خدای عزوجل حجاب را واجب نکرده است مگر بخاطر ترس از این‌که زنان مؤمن مورد آزار و اذیت قرار بگیرند. بنابراین حجاب مصونیت برای ایشان است و به همین دلیل خدا حجاب را تشریح فرموده است. اگر حق مطلب این آیه برای زن بی حجاب ادا شود، انشاء الله او هم با علاقه و رغبت حجاب را انتخاب خواهد کرد.

۱. ای پیامبر به زنان و دخترانت و به زنان مؤمنان بگو پوشش‌های خود را بر خود فروتر گیرند. این برای آنکه شناخته شوند و مورد آزار قرار نگیرند [به احتیاط] نزدیک‌تر است و خدا آمرزنده مهربان است؛ احزاب، آیه ۵۹.

فصل چهارم

مسائل تربیتی

○ ویژگی‌های نظام تربیتی اسلام

س ۸۹: ویژگی‌های نظام تربیتی اسلام چیست؟

ج: باسماحلت‌اسماء

پاسخ به این سؤال در این مختصر نمی‌گنجد، و به ذکر این مطلب اکتفا می‌شود که نظام تربیتی اسلام با سایر نظام‌های قراردادی دیگر متفاوت است؛ چنان‌که چشم‌انداز کلیه نظام‌ها، بحث تربیتی کودک در مراحل پس از تولد است، و کانون توجه اکثر آن‌ها اگر همه‌شان این‌طور نباشند جوانب مادی و حسی، بدون لحاظ جوانب معنوی و روحی آن است، بر خلاف نظام تربیتی اسلام که اولویت را متعلق به جوانب معنوی و روحی دانسته و پیش از تکوین جنین بدان اهتمام ورزیده است، و به انتخاب صفات معینی از ابوین که در آینده مادی و معنوی کودک‌شان به نحو اقتضاء تأثیرگذار است، اهتمام خاص نموده است؛ چنان‌که اولین مراحل تکوین جنین و مرحله بعد از تولد را دارای اهمیتی ویژه می‌داند و برای آن دو نظامی متکامل قرار می‌دهد که زندگی کودک را از آغاز به جریان می‌اندازد، نه فقط با

در نظر داشتن سال‌ها، بلکه حتی روزها و ساعات زندگی او؛ و این موضوعی است که هیچ‌کدام از نظام‌های قراردادی قادر به انجام آن نیستند.

○ ویژگی‌های نظام خانوادگی در اسلام

س ۹۰: ویژگی‌های نظام خانوادگی در اسلام چیست؟

ج: باسماحلت اسماء

نظام خانوادگی در اسلام، ویژگی‌های عدیده و بی‌نظیری دارد، و از آن‌جا که فرصت پرداخت تفصیلی به این موضوع در اینجا وجود ندارد، تنها به برخی از این ویژگی‌ها اشاره می‌کنیم:

اول: اسلام، هسته‌های اولیه تشکیل خانواده، و چگونگی تأسیس آن را مدنظر قرار داده و به لزوم وجود صفاتی معین در والدین که هسته اولیه خانواده را تشکیل می‌دهند مانند دین، حسن خلق، پاکی اصالت، و لزوم دوری از برخی صفات دیگر، مانند شرب خمر در مرد، و تبرج و خودآرایی در زن تأکید فراوان دارد.

دوم: شارع مقدس زندگی خانوادگی را بر پایه نظام حقوقی دو طرفه بنا نهاده و به همین منظور، برای زوج و زوجه حقوقی نسبت به همسر قرار داده است، علاوه بر آن، فرزندان و والدین نیز حقوقی بر یکدیگر دارند که با رعایت این حقوق، خانواده یکی از قوی‌ترین ساختارهایی است که جامعه‌ای دین‌دار بر آن بنا می‌شود.

سوم: شارع شریف در تأسیس نظام خانواده نگاهی یک جانبه به موضوع نداشته، بلکه تمام جوانبی که عهده‌دار سعادت خانواده و بقای آن است را مدنظر داشته است، و به همین منظور قوانین مربوط به زندگی اجتماعی، اقتصادی، دینی، معنوی و... را تشریح کرده است و نظامی، دقیق و متکامل را ایجاد نموده است. این موضوعی است که جای خالی آن را در نظام‌های دیگر شاهد هستیم.

○ سوره مبارکه نور، سوره خانواده طاهر

س ۹۱: آیامی توان سوره مبارکه نور را سوره خانواده طاهر و اساس تعیین ویژگی‌های آن نامید؟

ج: باسم حطت اسماء

از امام صادق علیه السلام نقل شده است که فرمود: «به وسیله تلاوت سوره نور اموال خود را از تلف و دامن خود را از ننگ بی‌عفتی حفظ کنید، و زنانان را در پرتو دستوراتش از انحرافات مصون دارید که هر کس قرائت این سوره را در هر شبانه روز ادامه دهد احدی از خانواده او هرگز تا پایان عمر گرفتار عمل منافی عفت نخواهد شد»^(۱).

هم‌چنین نقل شده که رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: «به زنان،

۱. حَصِّنُوا أَمْوَالَكُمْ وَفُرُوجَكُمْ بِتِلَاوَةِ سُورَةِ النُّورِ، وَحَصِّنُوا بِهَا نِسَاءَكُمْ، فَإِنَّ مَنْ أَدَمَّنَ قِرَاءَتِهَا فِي كُلِّ يَوْمٍ أَوْ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ لَمْ يَزِنْ أَحَدٌ مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ أَبَدًا حَتَّى يَمُوتَ، فَإِذَا هُوَ مَاتَ شِيعَةُ إِلَى قَبْرِهِ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ كُلُّهُمْ يَدْعُونَ وَ يَسْتَغْفِرُونَ لِلَّهِ لَهُ حَتَّى يُدْخَلَ إِلَى قَبْرِهِ؛ وسائل الشیعه، ج ۶، ص ۲۵۲؛ ثواب الاعمال، ص ۱۰۹.

ریسندگی و سوره نور را بیاموزید»^(۱).

و از امام علی علیه السلام نقل شده که فرمود: «سوره نور را به زنان بیاموزید چرا که در آن پندهاست»^(۲).

از این نصوص شریف استفاده می‌شود که سوره نور یکی از سوره‌هایی است که در بنای خانواده دینی و اخلاقی نیکو و بازداشتن آن از انحراف و رذایل تأثیر به‌سزایی دارد و چه بسا راز آن این باشد که سوره نور، حاوی مطالبی درباره نهی از نزدیک شدن به فواحش، اشاعه فحشا، هشدار از تهمت زدن به زنان پاکدامن، دعوت به رعایت آداب ورود به خانه دیگران، ترغیب به فروانداختن دیدگان، حفظ فروج، ترغیب به امر از دواج، عفاف ورزیدن در صورت نداشتن بر آن، تأکید بر رعایت حجاب، توجه به تربیت فرزندان در مساله آداب ورود به اتاق خواب پدران و مادران‌شان و تعالیم دیگری از این قبیل است، که در بنای خانواده متکامل سهیم می‌باشد.

○ نام‌گذاری فرزندان به نام‌های غربی

س ۹۲: این روزها، برخی مسلمانان در پی تأثیر از فرهنگ غربی، فرزندان‌شان را با نام‌های عجیب و اروپایی نامگذاری می‌کنند، و نه با انگیزه تمدن بلکه طبق یک قاعده جامعه‌شناسی که می‌گوید: «مغلوب، علاقمند به تقلید از غالب است»، از غربی‌ها تقلید می‌کنند. این روزها،

۱. عَلِّمُوهُنَّ الْمَغْزَلَ وَ سُورَةَ النَّوْرِ؛ اصول کافی، ج ۵، ص ۵۱۶.

۲. عَلِّمُوهُنَّ سُورَةَ النَّوْرِ فَإِنَّ فِيهَا الْمَوَاعِظَ؛ اصول کافی، ج ۵، ص ۵۱۶.

فرزندان پسر و دختر به نامهای هنرپیشه‌ها و خواننده‌های غربی، نام‌گذاری می‌شوند. آیا نام‌گذاری جایز است؟ بهترین نام‌های اسلامی کدام است؟

ج: باسْمِ حَلَّتِ اسْمَاءُ

شارع اقدس به مسأله نام‌گذاری و اسامی توجه بسیاری مبذول داشته، و بر رجحان نام‌گذاری فرزندان به نام‌های نیکو، مانند نام‌های انبیاء و ائمه علیهم‌السلام، و بر کراهت نام‌گذاری به نام‌های دشمنان خدا و معصومین علیهم‌السلام تأکید نموده است. اگر آگاه باشیم که خدا نام‌های محمد صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم و آل محمد علیهم‌السلام را به خاطر شدت محبتش به آنها، انتخاب کرده است، در خواهیم یافت که این اسامی، بهترین نام‌ها هستند؛ زیرا اگر بهتر از آنها وجود داشت خدا آن را برای آنها برمی‌گزید. لذا وقتی این نام‌ها، بهترین نام‌ها هستند، شخص مؤمن آن را بر غیر آن ترجیح نمی‌دهد.

فصل پنجم

اذکار و اوراد و ختمہا

○ اسرار ارقام و جدول‌های دعا

س ۹۳: در برخی کتب ادعیه حروف و کلمات و ارقام یا جدول‌ها و شکل‌هایی را می‌بینیم، که اسرار و آثاری دارند که ما قادر به تفسیر یا شناخت کنه آن نیستیم، مشروعیت ورود به آن‌ها و تعلیم، تعلم یا بکارگیری آنها از طریق اشخاص آشنا به آن، یا نقل از برخی کتب ادعیه چیست؟

ج: باسْمِ حَلَّتِ اسْمَاءُ

طریقه صحیح بندگی، از طریق استفاده از ادعیه و اورادی که از معصوم علیه السلام وارد شده، می‌باشد، اگر چه دعاکننده مقصود برخی قسمت‌های آن را متوجه نشود.

○ اوراد و ختم‌های روزانه

س ۹۴: آیا اوراد و ختم‌های روزانه واقعا مفید است؟

ج: باسْمِ حَلَّتِ اسْمَاءُ

برخی اوراد و ختم‌ها قطعا مفید است، و این دسته از اوراد، آن‌هایی است که از اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام وارد شده است، اما آن‌هایی که از طریق برخی متصوفه و افراد متظاهر وارد شده است هیچ ارزشی ندارد.

○ فواید ذکر یونسیه

س ۹۵: فواید ذکر یونسیه و آثار آن چیست؟

ج: **بِسْمِ حَلَّتِ اسْمَاءُ**

برای شناخت برخی فواید و آثار ذکر یونسیه، ذکر حدیثی از پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ کفایت می‌کند: « من به کلمه‌ای آگاهم که هر گرفتاری آن را بخواند نجات می‌یابد، و هر مسلمانی دعا کند مستجاب می‌شود و آن کلمه برادرم یونس عَلَيْهِ السَّلَامُ است که خداوند در کتابش از آن حکایت کرده و فرموده: «لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ»^(۱)»^(۲).

نزد اهل معنا معروف است که این ذکر - که به آن ذکر یونسیه می‌گویند - آخرین حد سیر اولیا در راه شناخت خدا و نفس بوده، و اهمیتش از بسیاری اذکار بیش تر است.

○ اوراد روزانه به منظور رسیدن به کمال

س ۹۶: آیا خواندن اوراد یومیه با هدف دستیابی به کمالات روحی، بدون اجازه صاحب ورد جایز است؟

ج: **بِسْمِ حَلَّتِ اسْمَاءُ**

اگر ورد از معصوم عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت شده باشد نیاز به اجازه ندارد، و اگر از اوراد خاصه باشد که خداوند متعال برخی اولیا و خواص بندگان را به آن آگاه کرده است، تأثیر آن متوقف بر اجازه آنهاست.

۱. انبیاء، آیه ۸۷.

۲. المصباح، ص ۲۹۸.

○ برترین اذکار

س ۹۷: برترین اذکار چیست؟

ج: **باسمِ حَلَبَتِ اسْمَاءَ**

از برترین اذکار سه چیز است: «لا اله الا الله»، و «اللهم صل علی محمد و آل محمد»، و «اللهم العن اعداء آل محمد».

○ تأثیر یک دعا برای چند حاجت

س ۹۸: آیا وقتی قرآن یا دعا را به امید برآورده شدن چند حاجت می‌خوانم، تأثیر آن کمتر از وقتی است که برای برآورده شدن تنها یک حاجت بخوانم؟

ج: **باسمِ حَلَبَتِ اسْمَاءَ**

ترتیب قضای حوائج بر قرائت قرآن و دعا، از باب تأثیر و تأثر، و علت و معلول نیست، بلکه از باب تفضل و کرامت است؛ بنابراین وقتی حاجت‌ها متعدد باشد، تأثیر اجابت کمتر نمی‌شود.

○ ثواب تسبیح خدا در بازار

س ۹۹: آیا درست است که هر تسبیح گفتن خدای متعال در بازار، هزار حسنه محسوب می‌شود؟ راز عظمت ذکر خدا در بازارها چیست؟

ج: **باسمِ حَلَبَتِ اسْمَاءَ**

روایتی که ما به آن دست پیدا کردیم، روایتی است که مجلسی از پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نقل کرده که فرمود: «هرکس خداوند متعال را خالصانه در بازار [محل کار] یاد کند در حالی که مردم در غفلت و سرگرمی و مشغول کارهای خود هستند، خداوند برای

او هزار حسنه می‌نویسد و در روز قیامت او را چنان مغفرت و رحمتی عطا می‌کند که به قلب و دل هیچ انسانی خطور نکرده است»^(۱).

و از امیرالمؤمنین علیه السلام نقل شده که فرمود: «هرگاه به بازار می‌روید و مردم سرگرم کار و تجارت‌اند، خدای بزرگ را بسیار یاد کنید؛ زیرا این کار، گناهان را پاک و برحسنت می‌افزاید؛ و در زمره غافلین نوشته نمی‌شوید»^(۲).

شاید دلیل این امر، چنان‌چه روایت دوم اشاره‌ای به آن دارد، این است که؛ کسی که به بازار می‌رود طبیعتاً بخاطر خرید و فروش غرق در امور مادی می‌شود، و شاید برخی امور، او را از پروردگارش دور کند. به همین خاطر به ذکر خداوند سبحان دعوت، و به اعطای ثواب بسیار برای این عمل تشویق شده است.

○ اوقات استجاب دعا

س ۱۰۰: اوقاتی که دعا در آن مستجاب می‌شود کدام است؟ و درهای آسمان چه زمانی باز می‌شود؟

ج: با مسحلت اسماء

اوقاتی که دعا مستجاب می‌شود بسیار است؛ از جمله:

۱. مَنْ ذَكَرَ اللَّهَ فِي السُّوقِ مُخْلِصاً عِنْدَ غَفْلَةِ النَّاسِ وَ شُغْلِهِمْ؛ بِمَا فِيهِ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ أَلْفَ حَسَنَةٍ وَ يَغْفِرُ اللَّهُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَغْفِرَةً لَمْ تَخْطُرْ عَلَى قَلْبِ بَشَرٍ؛ عدة الداعي، ص ۲۴۲.
۲. أَكْثَرُوا ذِكْرَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ إِذَا دَخَلْتُمُ الْأَسْوَاقَ وَ عِنْدَ اشْتِغَالِ النَّاسِ فَإِنَّهُ كَفَّارَةٌ لِلذُّنُوبِ وَ زِيَادَةٌ فِي الْحَسَنَاتِ وَ لَا تُكْتَبُوا فِي الْغَافِلِينَ؛ بحار الانوار، ج ۱۰۰، ص ۹۶.

شب‌های قدر، شب جمعه، وقت سحر، بعد از نمازهای واجب، هم‌چنین بعد از نمازهای مستحب خاصی مانند نماز استغاثه به حضرت زهرا(س) و نماز استغاثه به باب الحوائج ابوالفضل العباس علیه السلام.

○ طریقه توسل به امام رضا علیه السلام

س ۱۰۱: طریقه توسل به امام رضا علیه السلام چیست؟

ج: با اسم **حلبت اسمانه**

بهترین راه توسل به امام رضا علیه السلام طریقه‌ای است که از خود ایشان وارد شده است: «هرگاه اتفاق مهمی برای تو رخ داد، دو رکعت نماز بخوان، در یک رکعت فاتحه و آیه‌الکرسی و در رکعت دوم حمد و سوره قدر را بخوان، سپس قرآن را بردار و آن را بالای سرت بگیر و بگو: «اللَّهُمَّ بِحَقِّ مَا أَرْسَلْتَهُ إِلَيَّ خَلْقِكَ، وَبِحَقِّ كُلِّ آيَةٍ فِيهِ، وَبِحَقِّ كُلِّ مَنْ مَدَّخْتَهُ فِيهِ عَلَيْكَ، وَبِحَقِّكَ عَلَيْهِ، وَلَا نَعْرِفُ أَحَدًا أَغْرَفَ بِحَقِّكَ مِنْكَ».

سپس ده بار می‌گویی: «يَا سَيِّدِي يَا اللَّه»، و ده بار «بِحَقِّ مُحَمَّد»، و ده بار «بِحَقِّ عَلِي»، و ده بار «بِحَقِّ فَاطِمَةَ»، و به همین شکل ده بار اسم هر کدام از ائمه را یکی بعد از دیگری می‌گویی. امام رضا علیه السلام می‌فرماید: «تا این‌که به امام زمانت می‌رسی. به راستی که از جای خود برنمی‌خیزی مگر این‌که خداوند حاجت تو را برآورده می‌سازد»^(۱).

۱. صحیفه‌الرضا، ص ۱۳۰.

○ دفع نحوست

س ۱۰۲: بسیاری از خانواده‌ها از کثرت مشکلات و مصائب خانواده شکایت می‌کنند، آیا راه کار اسلامی یا دعا یا نمازی برای رفع نحوست از خانه و خانواده و برای کاهش مشکلات و مصائب و طرد آنها وجود دارد؟

ج: باسْمِ حَلَّتِ اسْمَاءُ

قرائت زیارت عاشورای کامل چهل صبح از موارد مجربی است که تأثیر بسیار آشکاری دارد. نحوه خواندن زیارت عاشورا کامل به این شکل می‌باشد:

ابتدا یکی از زیارت‌نامه‌های امام علی علیه السلام را بخوانید و بعد دو رکعت نماز بگذارید. سپس یکصد مرتبه تکبیر بگویید، آن‌گاه زیارت عاشورا بخوانید، بعد از آن یکصد بار ستمکاران را لعن نمایید و یکصد بار سلام و درود بفرستید، آن‌گاه دعای وارد در این زمینه را بخوانید. سپس در سجده دعا نمایید و بعد از آن دو رکعت نماز بخوانید و سپس دعای علقمه را بخوانید.

فصل ششم

ازدواج

○ دعا برای تعجیل امر ازدواج

س ۱۰۳: آیا دعایی برای تعجیل ازدواج وجود دارد؟

ج: **بِسْمِ حَلَّتِ اسْمَاءُ**

از موارد مجرب؛ نماز جعفر طیار، نماز حضرت علی علیه السلام، ختم زیارت عاشورا چهل روز، و اهدای آن به روح حضرت زینب (س)، و ختم یا علی چهارده هزار بار در شب جمعه اواسط شب و در جایی که کسی نباشد است. و همه اینها برای برآورده شدن حوائج مفید است. هم چنین نذر چیزی از مال برای هفت نفر از سادات موسوی است. این امر تجربه شده است، ان شاء الله تأثیر سریع آن را ببینید.

○ دعا برای گشایش بخت دختر

س ۱۰۴: آیا ادعیه و صلواتی برای گشایش قسمت و ازدواج دختر وجود دارد؟

ج: **بِسْمِ حَلَّتِ اسْمَاءُ**

از جمله مواردی که جمعی از مشایخ تصریح نموده‌اند برای برخی دخترانی که ازدواج‌شان به تاخیر افتاده مجرب باشد؛ نماز استغاثه به حضرت فاطمه علیها السلام است. این نماز دو رکعت

است، و طریقه خواندن آن به این شکل است که: پس از سلام نماز سه بار تکبیر بگویند و پس از تسبیح حضرت فاطمه علیها السلام به سجده بروند، یکصد مرتبه بگویند: «یا مولاتی یا فاطمة اغیثینی»؛ سپس جانب راست صورت را بر زمین بگذارد و همان ذکر را صد مرتبه بگویند، سپس جانب چپ صورت را بر زمین بگذارد و صد مرتبه بگویند، باز هم به سجده رفته و صد مرتبه بگویند. سپس حاجت را یاد کند و از خدا تقاضا کند آن را برآورده نماید. ان شاء الله برآورده می‌شود، و اگر در مرتبه اول تأثیر نگذاشت، در مرتبه دوم یا سوم تأثیر می‌گذارد.

○ علت مستجاب نشدن دعا در ازدواج

س ۱۰۵: من به مذهب آل محمد گرویده‌ام و احساس می‌کنم عنایت ائمه علیهم السلام هر جا هستم شامل حال من است، اما مسأله‌ای هست که جوابی برای آن نمی‌یابم، و آن این‌که بیش از شش سال است که از خدا همسری صالح خواسته‌ام، و تا امروز دعایم مستجاب نشده است، به ائمه علیهم السلام نیز متوسل شده‌ام؛ علت مستجاب نشدن دعای من چیست؟

ج: باسم حلت اسماء

«أَبَى اللَّهُ أَنْ تَجْرِيَ الْأُمُورُ إِلَّا بِسَبَابِهَا»^(۱)، دعا، اگر چه به خودی خود عبادت است، اما تنها با مهیا بودن اسباب آن مستجاب می‌شود و مستجاب نشدن دعا نیز موجب می‌شود

۱. خداوند امتناع دارد از این‌که امور عالم را به غیر از مسیر اسبابش به جریان بیندازد؛ بحار الأنوار، ج ۲، ص ۹۰، باب ۱۴، حدیث ۱۴ و ۱۵؛ و همان، ص ۱۶۸، باب ۲۲، حدیث ۱.

خدا به عوض آن چندین برابر در آخرت به او پاداش عطا نماید.

○ دعا برای همسر باتقوا نصیب انسان شدن

س ۱۰۶: آیا دعا یا نمازی وجود دارد تا خدا به واسطه آن همسری باتقوا نصیب انسان کند؟

ج: با اسم طلبت اسماء

در کافی روایتی از امام صادق علیه السلام نقل می نماید که حضرت این دعا را تعلیم فرمودند: «اللَّهُمَّ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أَنْزَوْجَ اللَّهُمَّ فَقَدِّرْ لِي مِنَ النِّسَاءِ أَحْسَنَهُنَّ خُلُقاً وَ خَلْقاً وَ أَعْفَهْنَ فَرْجاً وَ أَحْفَظَهُنَّ لِي فِي نَفْسِهَا وَ مَالِي وَ أَوْسَعَهُنَّ رِزْقاً وَ أَعْظَمَهُنَّ بَرَكَهً وَ أَقْضِ لِي مِنْهَا وَ لَدّاً طَيِّباً تَجْعَلُهُ لِي خَلِيفاً صَالِحاً فِي حَيَاتِي وَ بَعْدَ مَوْتِي»^(۱)؛

همچنین خود پیغمبر صلی الله علیه و آله به حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام فرمودند که قرائت سوره یس نیز مؤثر است.

○ دعا برای طلب ذریه

س ۱۰۷: آیا دعای خاصی برای درخواست ذریه از خداوند وجود دارد؟

ج: با اسم طلبت اسماء

شیخ طوسی در امالی از علی بن محمد صیمری نقل کرده که گفت: من با دختر جعفر بن محمود کاتب ازدواج کردم، و او را چنان دوست داشتم که هیچ کسی را مانند او دوست نمی داشتم، و فرزنددار نمی شدم، نزد امام هادی علیه السلام رفتم و این

۱. مکارم الاخلاق، ص ۲۰۵؛ اصول کافی، ج ۳، ص ۴۸۲؛ بحار الانوار، ج ۱۰۰، ص ۲۶۸.

مطلب را به ایشان گفتم، آن حضرت تبسم کرد و فرمود:
 انگشتی فیروزه بگیر و بر نگین آن بنویس: «رَبِّ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا
 وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ»^(۱). او می‌گوید چنین کردم و یک سال
 گذشته بود که از آن زن پسر دار شدم.

○ اثر سازنده ختم «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى فَاطِمَةَ عَلَيْهَا...» بر جنین

س ۱۰۸: چه دعا و یا ختمی مراحل مختلف تربیت کودک و نوجوان، در
 فرزندان انسان اثر نیک می‌گذارد و آنان را به راه هدایت و ایمان و پیروی
 از مذهب اهل بیت علیهم‌السلام راهنمایی می‌کند؟ چه اذکاری مفید است برای
 این که جنین در آینده انسانی دانشمند و حافظ قرآن و خدمتگزار امام
 حسین علیه‌السلام تربیت شود؟

ج: باسْمِ حَلَّتِ اسْمَاءُ

در این مورد خواندن با اخلاص دعای عهد و زیارت عاشورا در هر روز، اثر
 دارد؛ و از ختم‌های مؤثر نیز آن است که با طهارت و اخلاص و در جایی دور
 از چشم دیگران، ۵۳۰ مرتبه این دعا را زمزمه کنید:

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى فَاطِمَةَ وَ أَبَيْهَا وَ بَعْلِهَا وَ بَنِيهَا وَ السِّرِّ الْمُسْتَوْدِعِ فِيهَا بَعْدَ
 مَا أَحَاطَ بِهِ عِلْمُكَ»؛ بارخدا یا! درود و سلام بفرست بر وجود گرامی حضرت
 فاطمه و بر پدر گران قدر او و همسر ارجمند او و دو فرزندش و بر راز به
 امانت سپرده شده در وجود نازنین او، به شمار آن چه علم و دانش بی‌کران
 تو آن را فراگرفته است.

۱. انبیاء، آیه ۸۹.

○ نصیحت در مورد همسران و جوانان

س ۱۰۹: در موارد زیر چه نصیحتی می فرماید؟

الف: دختران و پسران جوان در جهت تحکیم ازدواجشان؛

ب: اوصاف مرد صالح برای ازدواج؛

ج: اوصاف زن و دختر صالح برای ازدواج؛

د: سن مناسب برای ازدواج برای هر کدام از پسر و دختر؟

ج: باسملت اسماء

نصیحت خود درباره این امور را نیز با سخنان ائمه علیهم السلام

بیان می نمایم:

الف: امام صادق علیه السلام فرمود: «گروهی نزد رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم

آمدند و گفتند: مردمانی دیدیم که برای یکدیگر سجده

می کردند. رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: اگر کسی را فرمان دهم که

برای دیگری سجده کند، به زن دستور می دهم که برای

شوهرش به سجده افتد»^(۱).

و از ایشان نقل شده که فرمود: «جبرئیل علیه السلام آن قدر درباره زن

به من سفارش کرد چنان که دریافتم سزاوار نیست طلاق دادن

او مگر به سبب گناه زشت آشکار»^(۲).

۱. إِنْ قَوْمًا أَتَوْا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّا رَأَيْنَا أَنَا سَاءً يَسْجُدُ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ. فَقَالَ

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَوْ أَمَرْتُ أَحَدًا أَنْ يَسْجُدَ لِأَحَدٍ لَأَمَرْتُ الْمَرْأَةَ أَنْ تَسْجُدَ لِزَوْجِهَا؛ اصول کافی،

ج ۵، ص ۵۰۸.

۲. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَوْصَانِي جِبْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِالْمَرْأَةِ حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّهُ لَا يَنْبَغِي طَلَاقَهَا إِلَّا مِنْ

فَاحِشَةٍ مُبَيَّنَّةٍ؛ اصول کافی، ج ۵، ص ۵۱۲.

ب: رسول خدا ﷺ فرمود: «هرگاه کسی که از دین و اخلاق او راضی بودید، برای خواستگاری پیش شما آمد، دختر خود را به او بدهید که اگر اجابت نکنید فتنه و فساد بزرگی در زمین واقع می‌شود»^(۱).

ج: پیامبر اکرم ﷺ فرمود: «بهترین زنانان، زن زایا، بسیار مهربان و پاکدامن است که نزد خویشاوندان خود عزیز باشد و در برابر شوهرش فروتن و مطیع، خود را برای شوهرش بیاراید و از غیر او بیوشاند، سخن شوهرش را بشنود و فرمان او را اطاعت نماید»^(۲).

د: پیامبر اکرم ﷺ فرمود: «هر جوانی که در سن کم ازدواج کند، شیطان فریاد بر می‌آورد که: وای بر من! وای بر من! دو سوم دینش را از دستبرد من مصون نگه داشت. پس بنده باید برای حفظ یک سوم باقی مانده دینش، تقوای الهی پیشه سازد»^(۳).

○ نصیحت در مورد همسران

س ۱۱۰: نصیحت شما دربارهٔ موارد زیر چیست؟

الف: وظیفهٔ کسانی که تازه ازدواج کرده‌اند، برای مقابله با سختی‌های زندگی؛

۱. إِذَا جَاءَكُمْ مِنْ تَرَضُونَ دِينَهُ وَخَلَقَهُ فَأَنْكِحُوهُ إِلَّا تَفْعَلُوا تَكُنْ فِتْنَةً فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ، تهذيب الاحكام، ج ۷، ص ۳۹۴.
۲. إِنَّ خَيْرَ نِسَائِكُمُ الْوَلُودُ الْوَدُودُ الْعَفِيفَةُ، الْعَزِيزَةُ فِي أَهْلِهَا، الدَّالِيَّةُ مَعَ بَعْلِهَا، الْمُتَبَرِّجَةُ مَعَ زَوْجِهَا، الْخَصَانُ عَلَى غَيْرِهِ، الَّتِي تَسْمَعُ قَوْلَهُ وَتُطِيعُ أَمْرَهُ؛ وسائل الشيعه، ج ۲۰، ص ۲۹.
۳. مَا مِنْ شَابٍ تَزَوَّجَ فِي حَدَائِثِهِ سِوَهُ إِلَّا عَجَّ شَيْطَانُهُ؛ يَا وَيْلَهُ، يَا وَيْلَهُ عَصَمَ مِنِّي ثَلَاثِي دِينِهِ، فَلْيَتَّقِ اللَّهَ الْعَبْدُ فِي الثُّلُثِ الْبَاقِي؛ الوسائل، ج ۱۴، ص ۱۵۰؛ دعائم الاسلام، ج ۲، ص ۱۹۰.

ب: کسانی که ازدواج کرده‌اند اما یکی از آنها بابت توجهی و کارهای کم اهمیت، دیگری را ناراحت می‌کند؛

ج: زن و شوهرانی که دائما مشکل دارند و گاهی به طلاق منجر می‌شود؟

ج: با مسأله اسماء

با استفاده از سخنان ائمه معصومین علیهم‌السلام نصیحت خود را بیان می‌نماییم.

الف و ب: امام صادق علیه‌السلام فرمود: « شوهر نسبت به زن خویش از سه چیز بی‌نیاز نیست: اول: سازگاری با زن تا بتواند سازگاری، محبت و عشق او را به خود جلب کند؛ دوم: خوش خلقی با او و دلبری از او با آراستن خود برای وی؛ و سوم: فراهم آوردن امکانات رفاهی او.

نیز زن نسبت به شوهر سازگار خویش به سه چیز نیاز دارد: اول: حفظ کردن خود از هر گناه و آلودگی تا شوهرش در هر حال - خوشایند یا ناخوشایند - در دل به او اطمینان داشته باشد؛ دوم: مراقبت از او و زندگی‌اش تا شوهرش در صورتی که لغزشی از او سر زد با او مهربانی کند؛ سوم: اظهار عشق به او و ظاهر مناسب و خوشایند در مقابل مرد»^(۱).

۱. لاغنی بالزوج عن ثلاثة أشياء فيما بينه وبين زوجته و هي: الموافقة ليجتلب بها موافقتها و محبتها و هواها و حسن خلقه معها و استعماله استماله قلبها بالهيئة الحسنه في عينها و توسعته عليها.

لاغنی بالزوج فيما بينها وبين زوجها المرافق لها عن ثلاث خصال و هن: صيانه نفسها عن كل دس حتى يطمئن قلبه إلى الثقة بها في حال المحبوب والمكروه و جباطته لتكون ذلك عاطفا

ج: امام صادق علیه السلام فرمود: «مرد برای اداره منزل و خانواده خود به سه خصلت نیاز دارد که اگر در طبیعت او نباشد، باید خود را با تکلف به آنها وادارد: خوش رفتاری، گشاده دستی سنجیده، و غیرت برای حفاظت از آنها»^(۱).

○ ازدواج در محرم و صفر

س ۱۱۱: شخصی می‌گوید برای ازدواج در روزهای پایانی دهه اول محرم تا پایان صفر مانعی وجود ندارد، و هیچ روایتی در این زمینه نیست. نظر شما درباره این حرف چیست؟

ج: باسْمِ حَلَّتِ اسْمَاءُ

من حکم به حرمت نمی‌کنم، مگر این‌که اهانت به سیدالشهداء علیه السلام یا هتک حرمت شعائر مبارک ایشان بر آن مترتب باشد. با این وجود می‌گوییم روایات شریف دلالت بر این مطلب دارند که: «شِيعَتُنَا خَلِقُوا مِنْ فَاضِلِّ طِينَتِنَا»^(۲)، «يَفْرَحُونَ لِفَرَحِنَا، وَيَحْزَنُونَ لِحُزْنِنَا»^(۳)؛ بنابراین ازدواج در ایام حزن مذکور، بر خلاف خواسته اهل بیت علیهم السلام می‌باشد.

→ عَلَيْهَا عِنْدَ زَلَّةٍ تَكُونُ مِنْهَا وَ إِظْهَارُ الْعَشْقِ لَهُ بِالْخَلَابَةِ وَ الْهَيْبَةِ الْحَسَنَةِ لَهَا فِي عَيْنِهِ؛ بحارالانوار، ج ۷۵، ص ۲۳۷؛ تحف العقول، ص ۳۲۳.

۱. إِنَّ الْمَرْءَ يَحْتَاجُ فِي مَنْزِلِهِ وَ عِيَالِهِ إِلَى ثَلَاثِ خِلَالٍ يَتَكَلَّفُهَا وَ إِنْ لَمْ يَكُنْ فِي طَبَعِهِ ذَلِكَ: مُعَاشَرَةً جَمِيلَةً وَ سَعَةً بِتَقْدِيرٍ وَ غَيْرَةً بِتَخَضُّعٍ؛ بحارالانوار، ج ۷۵، ص ۲۳۶.

۲. شِيعِيَانِ مَا أَزَّ بَازْمَانْدَهْ گِلْ مَا خَلَقْ شَدَنْدْ؛ بحارالانوار، ج ۵۳، ص ۳۰۳.

۳. در سرور و شادی ما مسرورند و در غم ما اندوهگین؛ بحارالانوار، ج ۱۰، ص ۱۱۴؛ و ج ۴۴، ص ۲۹۰.

○ طلب فرزند با وجود مشکل جسمی

س ۱۱۲: دوازده سال است ازدواج کرده‌ام، و به دلیل مشکل جسمی، هنوز خداوند فرزندی به من نداده است. آیا عمل معینی برای حل این مشکل وجود دارد؟

ج: باسم حلت اسماء

توسل به امام زمان عجلایه نمایند به این صورت: به صحرا می‌روید و هفتاد مرتبه می‌گویید: «یا فارس الحجاز أدركني، یا أبا صالح المهدي أدركني، یا أبا القاسم أدركني أدركني، ولا تدعني فإني عاجز ذليل».

○ صحت و سقم حدیث درباره ممنوعیت خوردن برخی خوراکی‌های زنان باردار

س ۱۱۳: در بسیاری از روایات زنان باردار به خوردن برخی خوراکی‌ها تشویق و از برخی دیگر نهی شده‌اند؛ آیا این روایات از نظر سندی معتبر است؟

ج: باسم حلت اسماء

اغلب روایات مذکور روایاتی ارشادی^(۱) و درباره مصالح و مفاسد است، و متضمن احکام مولوی^(۲) استحباب یا کراهت

۱. واجب شرعی به «واجب مولوی» و «واجب ارشادی» تقسیم می‌شود. واجب مولوی، آن واجبی است که بر امتثال و موافقتش ثواب، و بر مخالفتش عقاب مترتب است؛ اما در «واجب ارشادی» مسأله ثواب و عقاب مطرح نیست.

۲. همان.

نیست که نیاز به بحث از سند آن‌ها باشد، بلکه حتی اگر قائل به مولوی بودن اوامر آن احادیث شویم، با پذیرش قاعده تسامح در ادله سنن باز هم نیازی به سند نیست.

○ دعا برای برآورده شدن حوائج

س ۱۱۴: من حاجتی دارم که برای برآورده شدن آن اصرار دارم و پیوسته دعا می‌کنم و به محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و آل محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ توسل می‌جویم. این مطلب، کار و سلامتی مرا تحت تأثیر قرار داده است. آیا کاری معین را به من توصیه می‌کنید؟

ج: باسْمِ حَلَّتِ اسْمَاءُ

در کتب ادعیه برای برآورده شدن حوائج ختم‌های زیادی ذکر شده است، از جمله نماز جعفر طیار و نماز استغاثه به حضرت زهرا عَلَيْهَا السَّلَام؛ هم‌چنین: روز پنجشنبه غسل کند و بر پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و خاندان او صد بار صلوات بفرستد، سپس دو رکعت نماز حاجت بخواند، در رکعت اول پنج بار «آیت الکرسی»، و بیست و پنج بار «قل هو الله احد» را بخواند و بعد از سلام نماز بلافاصله صد مرتبه بگوید: «یا وهاب».

و از جمله کارهای دیگر ختم صلوات می‌باشد که به این شکل است: چهارده هزار بار بر پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و آل او صلوات می‌فرستد. برای هر معصوم هزار مرتبه.

○ دعای مؤثر برای برآورده شدن حوائج

س ۱۱۵: آیا دعای مؤثری برای برآورده شدن حوائج وجود دارد؟

ج: **بِسْمِ حَلَّتِ اسْمَاءُ**

از جمله ادعیه واقعا مؤثر برای برآورده شدن حوائج آن است که عبارت «اللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی فَاطِمَةَ وَأَبِيهَا، وَبَعْلَهَا وَبَنِيهَا، وَالسَّرَّ الْمَسْتُوْدَعِ فِيهَا، بَعْدَ مَا أَحَاطَ بِهِ عِلْمُكَ» یک جا و ۵۳۰ مرتبه، تکرار نماید.

○ دعایی برای برآورده شدن حاجات

س ۱۱۶: یک دعای خاص برای برآورده شدن حاجات از شما درخواست دارم؟

ج: **بِسْمِ حَلَّتِ اسْمَاءُ**

دعا برای برآورده شدن حاجت زیاد است و کتب ادعیه از آنها پر است و من برخی از آنها را ذکر می‌کنم:

۱. ذکر یونسیه: «لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ»^(۱). و برخی از بزرگان گفته‌اند که تکرار این ذکر در سجده تأثیری عجیب در برآورده شدن حاجت دارد.

۲. در یک سوم آخر شب، وضو بگیرد و در جایی که کسی نباشد بنشیند و هزار مرتبه بگوید: «فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ»^(۲).

۱. انبیاء، آیه ۸۷.

۲. بقره، آیه ۱۳۷.

۳. سه شب متوالی، در خلوت می‌نشیند و هر شب هزار مرتبه می‌گوید: «إِلَهِي إِلَهِي قَدْ انْقَطَعَ رَجَائِي عَنِ الْخَلْقِ وَأَنْتَ رَجَائِي».

۴. چهارده هزار مرتبه می‌گوید: «یا علی»؛

۵. نماز جعفر طیار؛

۶. نماز أمير المؤمنين عليه السلام؛

۷. نماز امام زمان (عج).

○ دستورالعمل جهت ادای قرض

س ۱۱۷: جهت ادای قرض چه دستورالعملی را توصیه می‌فرمایید؟

ج: باسْمِ حَلَّتِ اسْمَاهُ

کسی از پیغمبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم سؤال کرد که مدیونم، دعایی بفرمایید بخوانم که قرضم را ادا نمایم و سعه رزق پیدا کنم. حضرت فرمود: وضوء بگیر و دو رکعت نماز با رکوع و سجود کامل و نیکو بخوان و بعد این دعا را بخوان: «يَا مَاجِدُ يَا وَاحِدُ يَا كَرِيمُ يَا دَائِمُ أَتَوَجَّهُ إِلَيْكَ بِمُحَمَّدٍ نَبِيِّ الرَّحْمَةِ ص يَا مُحَمَّدُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أَتَوَجَّهُ بِكَ إِلَى اللَّهِ رَبِّكَ وَرَبِّي وَرَبِّ كُلِّ شَيْءٍ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ وَ أَسْأَلُكَ نَفْحَةَ كَرِيمَةٍ مِنْ نَفْحَاتِكَ وَ فَتْحًا يَسِيرًا وَ رِزْقًا وَاسِعًا أَلْتُمُّ بِهِ شَعْتِي وَ أَقْضِي بِهِ دَيْنِي وَ أَسْتَعِينُ بِهِ عَلَيَّ عِيَالِي»^(۱).

○ دعا برای بحران‌های مادی

س ۱۱۸: آیا دعایی برای حل بحران‌های مادی یا افزایش رزق وجود دارد؟

۱. اصول کافی، ج ۶، ص ۲۵۰، ح ۶.

ج: باسْمِ حَلَبِ اسْمَاءَ

بهترین کار در این مورد، خواندن چهل روز زیارت عاشورا با تمام خصوصیاتش و اهدای ثواب آن به روح صدیقه صغری، زینب کبری (س) می باشد. بعد از آن، نماز جعفر طیار^(۱) و توسل به امام و مولایمان امام دوازدهم، حضرت مهدی عج است.

○ ادعیه جلب روزی

س ۱۱۹: ادعیه و آیاتی که جلب روزی می نماید کدام است؟

ج: باسْمِ حَلَبِ اسْمَاءَ

ختم‌ها بسیار است و از جمله آن‌ها ختم «اذا وقعت»^(۲) است. از علامه مجلسی (ره) از امام سجاد عج روایت شده است: اگر اول ماه (قمری) روز دوشنبه بود، از روز اول تا چهاردهم، سوره واقعه خوانده شود، و مقدار خواندن هر روز به تعداد شماره روزهاست، به این شکل که در روز اول مثلاً یک مرتبه، و در روز چهاردهم چهارده مرتبه خوانده می شود.

۱. طریقه خواندن نماز جعفر طیار: چهار رکعت است به دو تشهد و دو سلام؛ در رکعت اول بعد از سوره حمد إذا زلزلت می خواند، و در رکعت دوم سوره والعیات، و در رکعت سوم إذا جاء نصر الله، و در رکعت چهارم قل هو الله أحد؛ و در هر رکعت بعد از فراغ از قرائت پانزده مرتبه می گوید: «سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ»؛ و در رکوع همین تسبیحات را ده مرتبه می گوید و چون سر از رکوع بر می دارد ده مرتبه، و در سجده اول ده مرتبه، و بعد از سر برداشتن ده مرتبه، و در سجده دوم ده مرتبه، و بعد از سر برداشتن بیش از آنکه برخیزد ده مرتبه؛ در هر چهار رکعت چنین می کند که مجموع سیصد مرتبه شود. مفاتیح الجنان.

۲. سوره واقعه.

بعد از اتمام خواندن سوره مبارکه واقعه در هر روز، این دعا نیز خوانده شود:

«اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ رِزْقِي فِي السَّمَاءِ فَأَنْزِلْهُ وَإِنْ كَانَ فِي الْأَرْضِ فَأَخْرِجْهُ وَإِنْ كَانَ بَعِيداً فَقَرِّبْهُ وَإِنْ كَانَ قَرِيباً فَيَسِّرْهُ وَإِنْ كَانَ قَلِيلاً فَكَثِّرْهُ وَإِنْ كَانَ كَثِيراً فَبَارِكْ لِي فِيهِ وَ أَرْسَلْهُ عَلَيَّ أَبَدِي خِيَارِ خَلْقِكَ وَ لَا تُخَوِّجْنِي إِلَى شِرَارِ خَلْقِكَ. وَإِنْ لَمْ يَكُنْ فَكَوِّنْهُ بَكِينُونِيَّتِكَ وَ وَحْدَانِيَّتِكَ، اللَّهُمَّ انْقُلْهُ إِلَيَّ حَيْثُ أَكُونُ وَ لَا تَنْقُلْنِي إِلَيْهِ يَكُونُ، إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ، يَا وَاحِدٌ يَا مَجِيدٌ، يَا بَرُّ يَا رَحِيمٌ يَا غَنِي، صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ، وَ تَمِّمْ عَلَيْنَا نِعْمَتَكَ، وَ هَبِّئْنَا كِرَامَتَكَ، وَ أَلْبَسْنَا عَافِيَتَكَ».

و در هر پنج‌شنبه‌ای که در این میان اول تا چهاردهم قرار دارد این دعا خوانده شود: «یا ماجدٌ، یا واحدٌ، یا جوادٌ، یا حلیمٌ، یا حنانٌ، یا متانٌ، یا کریمٌ أسألكُ تُخْفَةً مِنْ تَخْفِكَ تَلْمُّ بِهَا شَعْنِي وَ تَقْضِي بِهَا دِينِي وَ تُصْلِحُ بِهَا شَأْنِي بِرَحْمَتِكَ يَا سَيِّدِي».

این کار و این ختم، بارها جهت توسعه رزق و تسهیل امور مشکل و ادای دین تجربه شده و مؤثر بوده است.

هم‌چنین، یکی از ادعیه‌ای که در برآورده شدن حوائج و امور مهم تجربه شده است، دعایی است که برخی از اولیای بزرگ خدا از آن نام برده و برای آن اسراری عجیب و باورنکردنی ذکر کرده‌اند؛ کیفیت دعا به این شکل است:

در یک سوم آخر شب با حضور قلب، وضو گرفته شود، و کسی‌انسان را نبیند، سپس رو به قبله نشسته و هزار مرتبه

می‌گوید: «فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ»^(۱)، و بعد از هر صدبار، می‌گوید: «اللَّهُمَّ اكْفِنِي حَاجَتِي» و حاجتش را ذکر می‌کند، و بعد می‌گوید: «إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ»، و این کار را سه شب پشت سر هم تکرار می‌کند.

○ زمان خواندن سوره واقعه برای توسعه رزق

س ۱۲۰: می‌گویند برای توسعه رزق، خواندن سوره واقعه مستحب است. آیا هر شب خوانده شود؟ یا در نماز نافله عشا یا هر شب جمعه؟

ج: باسْمِ حَلَّتِ اسْمَاءُ

روایتی که ما یافته‌ایم روایتی است که از ابی بصیر از اباعبدالله ع نقل می‌کند: «هر کس در هر شب جمعه سوره واقعه را بخواند، خدا او را دوست دارد و همه مردم دوست‌دار او می‌شوند. و در این دنیا سختی و فقر و نداری و هیچ آفتی از آفات دنیا را نخواهد دید»^(۲).

۱. بقره، آیه ۱۳۷.

۲. بحارالانوار، ج ۸۶، ص ۳۱۰.

فصل هشتم

حرز، تعویذات، سنگ‌ها

○ دوام عافیت سلامتی

س ۱۲۱: ادعیه طلب سلامتی و عافیت از خدای سبحان چیست؟

ج: **بِسْمِ حَلِیَّتِ السَّمَاءِ**

دعای عهد خوب است و نماز استغاثه به حضرت فاطمه عَلِیْهَا السَّلَامُ

مجرب است، و نماز استغاثه به مولا ابوالفضل العباس عَلِیْهِ السَّلَامُ (۱) نیز

مجرب است.

○ دفع چشم زخم

س ۱۲۲: آیا چشم زخم در انسان مؤثر است؟ چگونه می توان آثار بد آن را

از بین برد؟

ج: **بِسْمِ حَلِیَّتِ السَّمَاءِ**

از رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ روایت شده که فرمود: «چشم زخم مرد را

در قبر و شتر را در دیگ قرار می دهد» (۲).

کتاب ادعیه مملو از حرزورقیه (۳) سودمند برای دفع آثار بد آن

۱. دو رکعت نماز به نیت توسل به حضرت ابوالفضل عَلِیْهِ السَّلَامُ می خوانیم و بعد از نماز ۱۳۳

مرتبه دعای زیر را قرائت می کنیم «یا کاشف الکرَب عَنْ وَجْهِ الحُسَیْنِ عَلِیْهِ السَّلَامُ إِکْشِیْفِ کَرْبِی بِحَقِّ أُخِیْکَ الحُسَیْنِ عَلِیْهِ السَّلَامُ». بهتر است این نماز در عصر روز جمعه خوانده شود.

۲. بحارالانوار، ج ۶۰، ص ۲۰؛ مکارم الاخلاق، ص ۳۸۶.

۳. رقیه عبارت است از مجموعه ای از آیات قرآن یا کلمات معصومین عَلِیْهِمُ السَّلَامُ که موجب

حفاظت از همراه دارنده یا خواننده یا شنونده آن از برخی خطرات احتمالی یا

واقعی است.

است. و از موارد سودمند اینها است:

۱- خواندن آیه «وَإِنْ يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ بِأَبْصَارِهِمْ لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ وَيَقُولُونَ إِنَّهُ لَمَجْنُونٌ * وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ»^(۱)؛
 ۲- سه بار خواندن: «ما شاء الله، لاحول ولاقوة إلا بالله العلي العظيم»؛

۳- خواندن معوذتین (سوره ناس و فلق) هنگام خروج از خانه، و با این دو سوره به اذن خدا چیزی به او ضرر نمی رساند؛
 ۴- زیادگفتن: «اللهم ذا السلطان العظيم، والمن القديم، والوجه الكريم، ذا الكلمات التامات، والدعوات المستجابات، عافني من أنفس الجن وأعین الإنس».

به ملحقات کتاب مفاتیح الجنان، بخش باقیات صالحات مراجعه کنید و در آن موارد سودمند بسیار می یابید.

○ رهایی از شر حاسدان

س ۱۲۳: آیا در روایات اهل بیت علیهم السلام مطلبی برای حفظ انسان از شر حاسدان وارد شده است؟

ج: **باسم حطبت اسماء**

روایت شده که پیامبر صلی الله علیه و آله برای تعویذ حسنین علیهما السلام چنین می فرمود: «أعیدکما بکلمات الله التامات من کل شیطان وهامة، ومن کل عین لامة».

و در روایت دیگری آمده است: «هنگامی که از این امر ترسیدی

سه بار بگو: ما شاء الله، لا قوة إلا بالله العلیّ العظیم، هم‌چنین آمده است: «هرگاه به صورت زیبا و هیئت جالب درآمید (یعنی لباس نو و زیبا پوشیده و خود را آرایش و آراسته کردید)، هنگامی که می‌خواهید از منزل خارج شوید معوذتین (سوره ناس و فلق) را بخوانید. به‌راستی که اگر چنین کنید و بر خود بدمید به حکم خداوند چیزی به شما ضرر نمی‌رساند»^(۱).

○ رفع چشم‌زخم

س ۱۲۴: من چشم خورده‌ام و چندین نفر نیز این مطلب را تأیید کرده‌اند، باید چه کنم؟

ج: باسمِ حطبت‌اسماء

از جمله اذکار سودمند که از بزرگان نقل شده است؛ ۵۴۴ مرتبه گفتن: «یا رثوف یا رحیم» می‌باشد، نه کم‌تر و نه زیادتر؛ این ذکر بارها در مشکلاتی از این قبیل تجربه شده است.

○ دفع وسوسه

س ۱۲۵: بهترین اعمالی که وسوسه شیطان را از قلب انسان دور می‌کند چیست؟

ج: باسمِ حطبت‌اسماء

نماز شب بخواند، و بعد از نماز وتر سجده می‌کند و پنج بار می‌گوید: «سُبُوْحٌ قُدُوْسٌ رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوْحِ»، سپس می‌نشیند

۱. بحار الانوار، ج ۹۵، ص ۱۲۸، ح ۹، باب ۹۶؛ مکارم الاخلاق، ص ۳۸۶.

و آیه‌الکرسی را تا «هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ»^(۱) می‌خواند، سپس سجده می‌کند و باز پنج بار می‌گوید: «سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ».

از شهید روایت شده که شیطان دو نوع است: انس و جن؛ انس با صلوات بر محمد ﷺ و آل محمد ﺍﻟﻤﺘﺒﻴﺎﺋﻴﻦ و جن با گفتن: «لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ» دفع می‌شود. در روایتی آمده است که این اذکار را بعد از نماز مغرب هفت بار بگوید.

○ عقیق و از بین بردن فقر و نفاق

س ۱۲۶: آیا درست است که عقیق، فقر و نفاق را از بین می‌برد؟

ج: **بِسْمِ حَلِيتِ اسْمَاءَ**

روایات وارده درباره استحباب استفاده از عقیق فراوان است، و در برخی از آنها آمده که فقر را از بین می‌برد؛ اما این قضایا از قبیل بیان مقتضی است و شرایط و موانعی دارد. بنابراین، اگر عقیق، فقر کسی که آن را بر دست دارد از بین نبرد، منافات با آن روایات ندارد.

○ حکم استفاده از مهره

س ۱۲۷: حکم استفاده از مهره‌ها چیست؟ قوی‌ترین مهره مخصوص رزق چیست؟

ج: **بِسْمِ حَلِيتِ اسْمَاءَ**

اگر مراد از مهره، سنگ‌های گرانبه است، از طرق

۱. بقره، آیه ۲۵۵ تا ۲۵۷.

معتبر استحباب استفاده از آن برای ما ثابت نشده است مگر به شکل انگشتر. و به طریق معتبر از ائمه علیهم‌السلام وارد شده است که: «انگشتر یاقوت دست نمایند زیرا یاقوت فقر را از بین می‌برد»^(۱). و از امام صادق علیه‌السلام نقل شده که فرمود: «فقیر نمی‌شود دستی که انگشتر فیروزه در آن باشد»^(۲)، یا در روایت دیگری وارد شده است: «مگر این‌که خداوند بدون تاخیر رزق او را عطا می‌کند»، هم‌چنین درباره عقیق از امام صادق علیه‌السلام نقل شده است: «به راستی که عقیق موجب امان از هر بلا است»^(۳)، و روایات در این باب بسیار است.

○ خبر از امور غیب به واسطه قرآن

س ۱۲۸: زنی به وسیله قرآن از امور غیب خبر می‌دهد، و بدون این‌که فرد را ببیند مشخصات او را توصیف می‌کند؛ آیا انسان می‌تواند همه این امور غیبی را به وسیله قرآن کشف کند؟

ج: باسم طلبت اسماء

اصل خبر دادن از برخی امور غیبی، امری ممکن است، اما این مطلب، ضرورتاً نشان از صلاحیت خبردهنده ندارد؛ زیرا برخی از این کارها از طریق ریاضت‌های غیر شرعی صورت

۱. اصول کافی، ج ۶، ص ۴۷۱.

۲. ثواب الاعمال، ص ۱۷۵.

۳. وسائل الشیعه، ج ۵، ص ۹۲.

می‌گیرد، مثل کاری که مرتاض‌های غیر مسلمان هندی انجام می‌دهند. برخی نیز از راه تسخیر جن صورت می‌گیرد. اما خبر دادن از طریق قرآن، تنها برای کسانی ممکن است که خداوند آنها را به اسرار قرآن و امور دقیق و اشارات آن آگاه کرده است.

○ رواج سحر و جادو در میان مردم

س ۱۲۹: امروزه، کمک‌گرفتن از شیاطین و جن و سحر در میان مردم رواج پیدا کرده است. این افراد میان زن و شوهر جدایی می‌اندازند، یا آنها را از نظر روحی و جسمی آزار می‌دهند، و حتی برخی از این کارها به مرگ منجر می‌شود. آیا انجام چنین کارهایی جایز است؟ و آیا مقابله با این افراد و جلوگیری از کارهایشان جایز است؟ آیا قتل چنین اشخاصی به دلیل آزار مردم و این‌که روی زندگی مردم تأثیر می‌گذارند و آنها را می‌کشند چه با استفاده از سلاح خودشان (سحر) و چه با ریختن خون‌هایشان جایز است؟

ج: باسحلت‌اسماء

تمام فقها فتوا به حرمت سحر داده‌اند، و این مسأله، جزء مسائلی است که هیچ اختلافی درباره آن وجود ندارد، و اجماع مسلمانان بر آن است.

اما دفع ضرر سحر با سحر جایز است مخصوصاً در صورتی که راه حلی جز آن نباشد. و جواز یادگیری سحر برای دفع ضرر آن

بر این مسأله مترتب است.

در برخی روایات آمده است که ساحر مه‌دور الدم و قتل او جایز است اما من در این مسأله تأمل می‌کنم، و صحیح آن است که کار او به حاکم شرع سپرده شود تا او را متناسب با مقدار جرمی که مرتکب شده، تعزیر نماید.

○ اقسام سحر

س ۱۳۰: اقسام هشتگانه سحر چیست؟ و حرام و حلال آنها کدام است؟

ج: باسْمِ حَلَبِ اسْمَاءَ

برای سحر هشت نوع ذکر کرده اند:

نوع اول: سحر کذابین؛ این گروه ستارگان را عبادت می‌کردند و تمام خیر و شر را از وجود آنها می‌دانستند و به عبارت دیگر کواکب را خالق و مدیر می‌دانستند. و سه فرقه دارند؛

نوع دوم: سحر اصحاب اوهام و نفوس قویه؛

نوع سوم: سحر استعانت به ارواح ارضیه (جن)؛

نوع چهارم: سحر تخیلات، چشم‌بندی و شعبده؛

نوع پنجم: سحر اعمال عجیبی که ظاهر می‌شود و حاصل

ترکیب آلات مرگبه هندسی می‌باشد؛

نوع ششم: سحر کمک گرفتن از خواص ادویه؛

نوع هفتم: سحر جلب قلوب به سوی خویش؛

نوع هشتم: سحر نَمّامی و سخن چینی. و جزییات هر کدام این اقسام، در کتاب فقه الصادق^(۱) و^(۲) آورده شده است.

۱. فقه الصادق، ج ۱۴، ص ۳۰۴.

۲. دایرة المعارف کم نظیر فقه الصادق تألیف آیت الله العظمی روحانی (مدظله) است که در ۴۱ جلد و ۲۰ هزار صفحه منتشر شده است. در این مجموعه به تمامی مسائل و فروع فقهی، از ابتدای بحث طهارت تا پایان بحث دیات پرداخته شده است.

فصل نهم

موارد دیگر

○ تقویت دید

س ۱۳۱: آیا عملی برای تقویت دید وجود دارد؟

ج: **باسمِ حَلَّتِ اسْمَاءُ**

بعد از نماز دست خود را بر چشم بگذار و آیه‌الکرسی بخوان، سپس تربت حسینی را بر چشمانت قرار بده و بگو: «اللَّهُمَّ بِحَقِّ هَذِهِ التُّرْبَةِ وَبِحَقِّ مَنْ حَلَّ بِهَا وَتَوَى فِيهَا وَبِحَقِّ أَبِيهِ وَأُمِّهِ وَأَخِيهِ وَالْأَيْمَةِ مِنْ وُلْدِهِ وَبِحَقِّ الْمَلَائِكَةِ الْحَاقِقِينَ بِهِ، إِلَّا جَعَلْتَهَا شِفَاءً مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَبُرْءاً مِنْ كُلِّ مَرَضٍ وَنَجَاةً مِنْ كُلِّ آفَةٍ وَجِرْزاً مِمَّا أَخَافُ وَأُخْذَرُ»^(۱).

○ برترین اعمال در آخرین ساعت روز جمعه

س ۱۳۲: ما را به انجام کدام یک از نمازها و دعاها در آخرین ساعت عصر جمعه - که برترین ساعت دعا و مناجات است - راهنمایی می‌کنید؟

ج: **باسمِ حَلَّتِ اسْمَاءُ**

به دعای سمات و دعای ندبه و نماز جعفر طیار و استغاثه به حضرت فاطمه زهرا علیها السلام.

○ برتری تسبیح حضرت فاطمه زهرا علیها السلام بر نافله

س ۱۳۳: کدام یک از این دو کار بزرگ عبادی و معنوی، از نظر ثواب و

۱. امالی طوسی، ج ۱، ص ۳۲۶؛ مصباح الزائر، ص ۲۵۹؛ وسائل الشیعه، ج ۱۴، ص ۵۲۲، ح ۵؛ بحارالانوار، ج ۹۸، ص ۱۱۹، ح ۴ و ۵.

پاداش برتر است، انجام نماز نافله مغرب و عشاء یا پرداختن به تسبیح حضرت فاطمه زهرا علیها السلام؟

ج: باسْمِ حَلَّتِ اسْمَاءُ

تسبیح حضرت فاطمه زهرا علیها السلام از نظر ثواب و پاداش برتر است؛ چراکه در حدیثی معتبر از امام باقر علیه السلام آورده‌اند که فرمود:

« مَا عَبْدَ اللَّهِ بِشَيْءٍ مِنْ التَّمَجِيدِ أَفْضَلَ مِنْ تَسْبِيحِ فَاطِمَةَ، وَلَوْ كَانَ شَيْءٌ أَفْضَلَ مِنْهُ لَنَجَلَهُ رَسُولُ اللَّهِ فَاطِمَةَ؛ خدای فرزانه به وسیله چیزی برتر از تسبیحات حضرت فاطمه علیها السلام پرستش نشده است. اگر شیوه‌ای برای پرستش خدا برتر از این بود، پیامبر آن را به دخت گرانمایه‌اش ارمغان می‌داد. ^(۱)

و در روایتی دیگر از امام صادق علیه السلام آورده‌اند که فرمود: تسبیح حضرت فاطمه زهرا علیها السلام هر روز پس از نماز، از هزار رکعت نماز برایم محبوب‌تر است.

و نیز فرمود: هر کس با تسبیح حضرت فاطمه علیها السلام، خدا را خالصانه ستایش نماید، به راستی او را فراوان یاد کرده است. گفتنی است که روایات بیانگر برتری ثواب و پاداش تسبیح حضرت فاطمه علیها السلام بسیار است.

همچنین در حدیثی معتبر از امام صادق علیه السلام آورده‌اند که فرمود: نمازگزار آگاه و بامعنویت پس از سلام نماز، مطلقاً تسبیح حضرت زهرا علیها السلام را بر هر کاری،

۱. بحارالانوار، ج ۴۳، ص ۶۴؛ سفینة البحار، ج ۱، ص ۵۹۳.

حتی بر فرستادن صلوات بر محمد و آل محمد علیهم السلام مقدم می‌دارد.

○ نظر در مورد مسجد جمکران

س ۱۳۴: نظر شما در مورد مسجد جمکران چیست، آیا واقعا فضیلت زیادی دارد؟

ج: با اسم طهت اسماء

من معتقدم که حضرت ولی (عصر ارواحنا فداه) دستور ساختن آن مسجد و خواندن نماز در آنجا را داده اند و بزرگان از علماء هم معتقد بوده و کراماتی را دیده اند از هر کجا هستید، مسافرت به آن مکان بنمایید که بسیار خوب است.

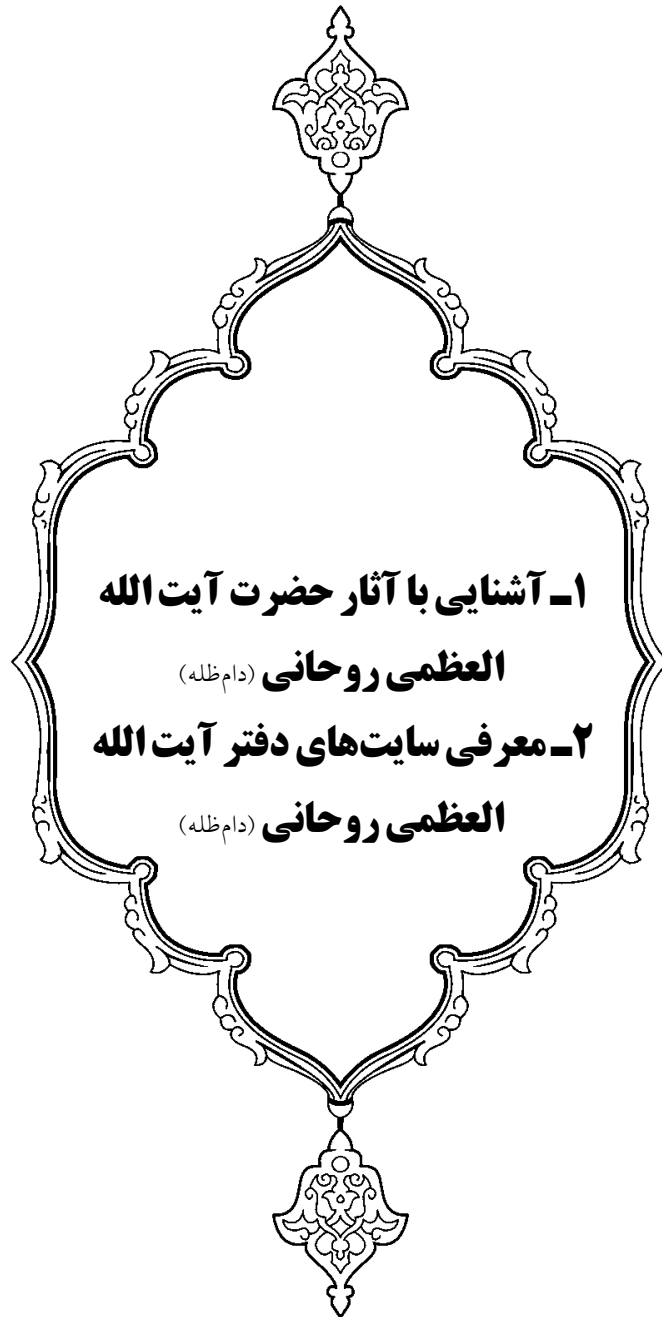
○ راه نزدیک شدن به حضرت مهدی (عج)

س ۱۳۵: چگونه می‌توانیم به حضرت مهدی (عج) نزدیک باشیم؟

ج: با اسم طهت اسماء

زیارت هر روزه امام حجت، خواندن دعای فرج در قنوت نمازها و در غیر نماز، صدقه به نیت دور شدن بلا از ایشان و هدیه نمودن اعمال عبادی به صورت مستمر به محضر مبارکشان، سبب نزدیک شدن به ایشان و احساس کردن وجودشان در اکثر اوقات می‌گردد.

والسلام علی من اتبع الهدی

۱- آشنایی با آثار حضرت آیت الله

العظمی روحانی (دام ظلّه)

۲- معرفی سایت های دفتر آیت الله

العظمی روحانی (دام ظلّه)

آشنایی با آثار

حضرت آیت الله العظمی روحانی (دام ظلّه)

معظم له از ابتدای زندگی علمی خویش در راستای نشر معارف اهل بیت علیهم السلام و گسترش دانش اسلام، هرگز آرام نگرفتند. زمانی بر مسند تدریس می نشینند و به تربیت و پرورش هزاران دانشمند فاضل و فرزانه می پردازند و زمانی دیگر دست به قلم می شوند و به تألیف کتب ماندگار اسلامی می پردازند.

ایشان به محض ورود به حوزه علمیه قم و احساس نیاز جامعه حوزوی و اسلامی، همزمان با تدریس درس خارج فقه و اصول در سنین جوانی، دست به تألیف دایرة المعارف فقه اسلامی می زنند. کتابی ماندگار که بزرگان و اساتید نام آور خبره حوزه، مراجع بزرگ تقلید و مدرسین، سر تعظیم و تمجید در برابرش فرو می آورند.

حضرت آیت الله العظمی بروجردی (ره) دوبار کتاب «فقه الصادق» را همراه خود به جلسه تدریس شان می برند و به عنوان سند از آن نقل قول و به آن استناد می کنند.

حضرت آیت الله العظمی خوبی (ره) طی نامه ای مرقوم فرمودند که: من کتاب «فقه الصادق» را شخصاً برای آیت الله کاشف الغطاء بردم و گفتم: ببیند من چه خدمت بزرگی به عالم اسلام و فقاہت نموده ام و چنین عالم محققى را تربیت کرده ام.

ریس دانشگاه الازهر (مهمترین و عالی‌ترین مرکز علمی اهل تسنن) نیز طی نامه‌ای کتاب عظیم «فقه الصادق» را می‌ستاید. این کتاب سالیان سال است که یکی از رساترین، معتبرترین و مهم‌ترین منبع تدریس فقه و اصول تشیع است. یکی از دلایل مرجعیت و اعلیت ایشان، ناشی از این تألیفات بخصوص کتاب گرانسنگ «فقه الصادق» است.

تالیفات

۱- فقه الصادق (به زبان عربی): دایرة المعارف کامل فقه تشیع. این کتاب عظیم و بزرگ که به عنوان یک منبع مرجع شناخته شده است در ۲۶ جلد بارها در داخل و خارج کشور به چاپ رسیده است. چاپ جدید آن هم اکنون در ۴۱ جلد (با ذکر منابع و مصادر) منتشر شده است. آیت الله العظمی روحانی تالیف این مجموعه فقهی را از سال ۱۳۷۰ قمری (۶۰ سال پیش) آغاز کرده و در سال ۱۳۹۸ هجری قمری و در اوج مبارزات بر علیه رژیم ستمشاهی و در حالی که در تبعید به سر می‌بردند، نگارش آخرین جلد آن را به پایان رسانده‌اند. یکی از امتیازات این مجموعه فقهی آن است که طلاب و محققین را از مراجعه به کتب فقهی جهت اطلاع از آرای دیگر فقیهان بی‌نیاز می‌کند؛ چه آنان که در قرن‌های گذشته می‌زیسته‌اند و چه آن دسته از فقیهان معاصر مانند آیت‌الله خوئی، میرزای نائینی، محقق اصفهانی و آیت‌الله

حکیم که پیش از نگارش این مجموعه آرای فقهی خود را عرضه کرده‌اند و حتی فراتر از این، آرای آن دسته از فقیهانی را گرد آورده است که مراجعه به آثارشان چندان رواج ندارد؛ مانند برخی از آرای آیت‌الله کاظم شیرازی و آیت‌الله عبد‌الکریم حائری.

از نکات قابل اشاره آنکه حضرت آیت‌الله العظمی بروجردی (ره) دو بار از کتاب فقه‌الصادق در منبر تدریس خود مطالبی نقل فرمودند و حضرت آیت‌الله العظمی خویی (ره) در وصف این کتاب طی نامه‌ای مرقوم فرمودند که: «من کتاب فقه‌الصادق را شخصا برای آیت‌الله کاشف الغطاء بردم و گفتم: ببینید من چه خدمت بزرگی به عالم اسلام و فقاهت نموده‌ام و چنین عالم محققى را تربیت کرده‌ام».

مهم‌ترین ویژگی و نقاط تمایز موسوعه «فقه‌الصادق» را می‌توان در موارد زیر خلاصه کرد: تمامیت، جامعیت، تتبع و کاوشگری، پژوهشگری و تحقیق، توجه به فقه پویا، جدید و به روز بودن، روانی و راحتی متن.

۲- «زبدۃ الاصول» (به زبان عربی): دوره کامل علم اصول فقه که به صورت بحث استدلالی ارائه گردیده است. این کتاب در ۶ جلد می‌باشد.

۳- «منهاج الفقاهه» (به زبان عربی): در ۶ جلد می‌باشد که حاشیه‌ای است بر «مکاسب» شیخ انصاری (ره) که به شیوه‌ای نو و ابتکاری تمامی موارد ارائه شده را بحث و بررسی کرده‌اند.

۴- «المسائل المستحدثه» (به زبان عربی): حضرت آیت‌الله

مبتکر مسائل مستحدثه و آرائه مسائل جدید با ذکر مسایل فقهی، روایی هستند. این کتاب که بارها و بارها در خارج و داخل کشور به چاپ رسیده است شامل آرائه مسائل جدید، نو و مورد ابتلای جامعه با ذکر دلایل و مستندات فقهی، روایی و قرآنی می باشد.

- ۵- تعلیق بر «منهاج الصالحین» در ۳ جلد (به زبان عربی)
- ۶- تعلیق بر «عروة الوثقی» در ۲ جلد (به زبان عربی)
- ۷- تعلیق بر «وسيلة النجاة» (به زبان عربی)
- ۸- رساله در لباس مشکوک (به زبان عربی)
- ۹- رساله در قاعده لاضرر (به زبان عربی)
- ۱۰- الجبر و الاختیار (به زبان عربی)
- ۱۱- رساله در قرعه (به زبان عربی)
- ۱۲- مناسک الحج (به زبان عربی)
- ۱۳- المسائل المنتخبة (به زبان عربی)
- ۱۴- رساله در «فروع العلم الاجمالی» (به زبان عربی)
- ۱۵- الاجتهاد و التقليد (به زبان عربی)
- ۱۶- القواعد الثلاثة (به زبان عربی)
- ۱۷- اللقاء الخاص (به زبان عربی) استفتائات
- ۱۸- «شرح مناسک الحج والعمرة» (به زبان عربی)
- ۱۹- «اجوبة المسائل الاعتقادية» (به زبان عربی) استفتائات
- ۲۰- «السيدة الزهراء (س) بين الفضائل والظلمات» (به زبان عربی)

- ۲۱- رساله «توضیح المسائل» (به زبان فارسی و اردو)
- ۲۲- جبر و اختیار (به زبان فارسی)
- ۲۳- «نظام حکومت در اسلام» (به زبان فارسی و ترکی و اردو)
- ۲۴- مناسک حج (به زبان فارسی)
- ۲۵- منتخب احکام (به زبان فارسی)
- ۲۶- «استفتائات قوه قضائیه و مؤسسه حقوقی وکلای بین الملل»
(به زبان فارسی)
- ۲۷- احکام فقهی مسائل روز (به زبان فارسی)
- ۲۸- استفتائات (پرسش و پاسخ‌های مسائل شرعی) (به زبان فارسی): که تاکنون در ۶ جلد به صورت سؤال و جواب ارائه شده است.
- ۲۹- «سلسله فتاوی و استفتائات» (به زبان عربی): شامل استفتائات و پاسخ‌های مسائل شرعی می‌باشد که در ۱۸ جلد تهیه شده و هر جلد شامل ۱۰۰۰ سؤال و جواب است. که تاکنون ۲ جلد (التقلید والعقائد - الطهارة) آن به چاپ رسیده است.
- ۳۰- فضائل و مصائب حضرت زهرا علیها السلام
- ۳۱- اجوبة المسائل (فی الفكر والعقيدة والتاریخ والاخلاق)
- ۳۲- عاشورا و قیام امام حسین علیه السلام از نگاه آیت الله العظمی روحانی

معرفی سایت‌های دفتر

حضرت آیت الله العظمی روحانی (مد ظله العالی)

۱. سایت فارسی معظم‌له:

نسخه جدید سایت فارسی با ارائه اسناد و دستخط‌های منحصر به فردی که برای اولین بار است منتشر می‌شود - توسط بخش فرهنگی دفتر ایشان راه‌اندازی شده است. برای مشاهده سایت ایشان می‌توانید به آدرس www.rohani.ir مراجعه نمایید.

در این سایت بر زندگی‌نامه علمی و مبارزات سیاسی ایشان به طور جداگانه پرداخته شده و تعدادی از بیانیه‌ها و سخنرانی‌های معظم‌له در دوران مبارزات ضد رژیم ستم‌شاهی نیز برای اطلاع محققان و جلوگیری از تحریف تاریخ! قرار داده شده است.

در بخش دیگری از سایت نیز تعدادی از نامه‌های تاریخی همچون نامه‌های آیت الله العظمی خوئی (ره) به ایشان، همراه با تصاویر آنها که حاوی نکات بسیار مهمی هست، آورده شده؛ از جمله این نامه‌ها می‌توان به تأیید مقام علمی آیت الله العظمی روحانی (دام ظلّه) توسط آیت الله العظمی خوئی (ره) آن هم در حالی که سن ایشان تنها ۱۴ سال

بوده است، اشاره کرد.

لازم به ذکر است امکان خرید مجموعه آثار عربی و فارسی معظم له - که تاکنون ۷۳ عنوان آن منتشر شده است - نیز در بخش انتشارات سایت، فراهم گشته است.

۲. پایگاه اطلاع‌رسانی مجموعه آثار (کتابخانه دیجیتال):

پایگاه اطلاع‌رسانی مجموعه آثار حضرت آیت الله العظمی روحانی (ره) (در قالب کتابخانه دیجیتال) و به آدرس www.rohanibooks.com راه‌اندازی شد. در اولین اقدام متن کامل مجموعه فقهی کم‌نظیر «فقه الصادق» با امکان جستجوی قوی و پیشرفته در سایت قرار داده شده و به تدریج سایر کتب فقهی و اصولی ایشان نیز در این سایت آورده خواهد شد. در طراحی این پایگاه از قابلیت‌های مفید و منحصر به فرد موجود در نرم‌افزارها، و نیز قابلیت‌های مفید موجود در شبکه که حتی در نرم‌افزارها قابل دستیابی نبوده، استفاده شده است.

۳. سایت‌های دفتر استفتائات به زبانهای عربی و فارسی:

نسخه جدید سایت‌های دفتر استفتائات حضرت آیت الله العظمی روحانی (ره) برای پاسخ‌گویی سریع‌تر و ارتباط نزدیک‌تر با مقلدین ایشان و همچنین پاسخ‌گویی به سؤالات اعتقادی هموطنان راه‌اندازی شده است. از جمله نکات مهم لحاظ شده در سایت، بخش سؤالات مرتبط هست که در انتهای هر سؤال شرعی و اعتقادی قرار داده

شده است تا مخاطب امکان دسترسی آسان تری نسبت به سؤالات مورد نیاز خود داشته باشد. لازم به ذکر است که در حال حاضر در هر کدام از این دو سایت بیش از ۴ هزار استفتاء موجود می باشد و به طور هفتگی بر استفتائات موجود در آن اضافه می شود. آدرس سایت فارسی دفتر استفتائات www.istefta.net آدرس سایت عربی دفتر: www.istefta.com می باشد.